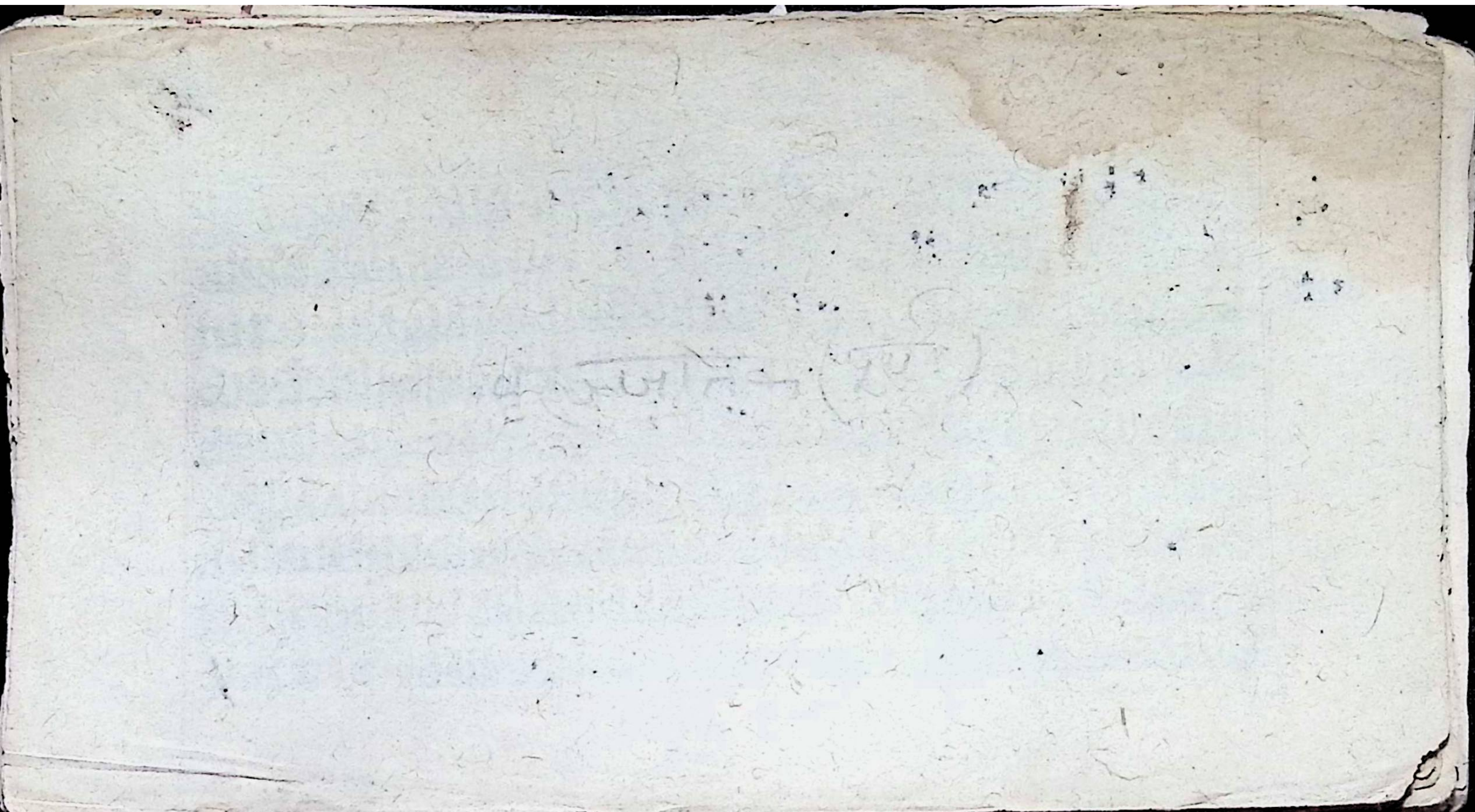

बुधाःपशवश्च॥१७॥केन्द्रात्परंपणफरंपरतस्तुसर्वमापोक्लिमंहिबुकमंबुसुखं
चवेश्म॥यामित्रमस्तभवनंसुतभंत्रिकोणंमेषूरणंदशममत्रचकर्मविद्यात्॥१८॥
होरास्वामिगुरुज्ञवीक्षितयुतानान्यैश्चवीर्योत्कटाकेंद्रस्थाद्विपदादयोह्निनिशिच
प्राप्तेचसंध्याह्वये॥पूर्वार्द्धेविषयोदयाःकुनगुणाःमानंप्रतीपंचतद्दुश्चिक्यंसहजंत
पश्चनवमंत्र्याद्यंत्रिकोणंचतत्॥१९॥रक्तःश्वेतःशुकतनुनिभःपाटलोधूम्रपां
डुश्चित्रःकृष्णःकनकसदृशःपिंगलःकर्बुरश्च॥बभ्रुःस्वच्छःप्रथमभवनाद्येषुवर्णाः
प्लवत्वंस्वाम्याशाख्यंदिनकरयुताद्भाद्द्वितीयंचवेशिः॥२०॥इतिश्रीवराहमिहिरा
चार्यकृतेबृहज्जातकेराशिसंज्ञाध्यायः॥१॥कालात्मादिनकृन्मनस्तुहिन
गुःसत्वंकुजोज्ञोवचोजीवोज्ञानसुखेसितश्चमदनोदुःखंदिनेशात्मजः॥राजा
नौरविशीतगूक्षितिसुतोनेताकुमारोबुधःसूरिर्दानवपूजितश्चसचिवौप्रेष्यः

॥ॐ॥
॥बृजा॥
॥३॥

मकसंज्ञस्तुजः ॥१॥ हेलिः सूर्यश्चंद्रमाः शीतरश्मिर्हेम्नो विज्ज्ञो बोधनश्चेंदुपुत्रः ॥ आरो
वक्रः क्रूरदृक्चावनेयः कोणो मंदः सूर्यपुत्रोसितश्च ॥२॥ जीवोंगिराः सुरगुरुर्वचसां
पतीज्यो शुक्रो भृगुर्भृगुसुतः सितआस्फुजिच्च ॥ राहुस्तमोगुरसुरश्शिखीतिके
केतुः पर्यायमन्यमुपलभ्यवदेच्चलोकात् ॥३॥ रक्तस्यामो भास्करो गौरइंदुर्नात्युच्चां
गोरक्तगौरश्चवक्रः ॥ दूर्वाश्यामो ज्ञो गुरुर्गौरगात्रः श्यामः शुक्रो भास्करिः कृ
ष्णदेहः ॥४॥ वर्णास्ताम्रसितातिरक्तहरितव्यापीतचित्रासिता वह्न्यंब्वग्निजके
शावेंद्रशचिकाः सूर्यादिनाथाः क्रमात् ॥ प्रागाद्यारविशुक्रलोहिततमःसौरेंदु
वित्सूरयः क्षीणेंद्वर्कमहीसुतार्कतनयाः पापाबुधस्तैर्युतः ॥५॥ बुधसूर्यसुतौना ॥राम॥
नपुंसकाख्यौ शशिशुक्रौ युवतीनराश्चशेषाः ॥ शिखिभूखपयोमरुद्गणानां ॥३॥
पतयो भूमिसुतादयः क्रमेण ॥६॥ विप्रादितः शुक्रगुरू कुजार्कौ शशीबुध

श्वेत्यमितेति नगानां ॥ ७ ॥ चंद्रार्कजीवाज्ञसितौ कुजार्की यथाक्रमं सत्वरजस्तमांसि ॥
मधुपिंगलदृक्चतुरस्रतनुः पित्तप्रकृतिः सवितात्यकचः ॥ तनुवृत्ततनुर्बहुवातक
फः प्राज्ञश्च शशी मृदुवाक्शुभदृक् ॥ ८ ॥ क्रूरदृक्तरुणमूर्तिरुदारः पैत्तिकः सुचप
लः कृशमध्यः ॥ श्लिष्टवाक्सततहास्यरुचिर्ज्ञः पित्तमारुतकफप्रकृतिश्च ॥ ९ ॥ बृह
त्तनुः पिंगलमूर्द्धजेक्षणो बृहस्पतिः श्रेष्ठमतिः कफात्मकः ॥ भृगुः सुखी कांत
वपुः सुलोचनः कफानिलात्मासितवक्रमूर्द्धजः ॥ १० ॥ मंदोलसः कपिलदृक्कृश
दीर्घगात्रः स्थूलद्विजः परुषरोमकचोनिलात्मा ॥ स्नाय्वस्थ्यसृक्त्वगथशुक्रवसाः
समज्जा मंदार्कचंद्रबुधशुक्रसुरेज्यभौमाः ॥ ११ ॥ देवांबग्निविहारकोशशयन
क्षित्युत्करेशाः क्रमाद्वस्त्रं स्थूलमभुक्तमग्निकहतं मध्यं दृढं स्फाटितं ॥ ताम्रं स्यान्म
णिहेमयुक्तिरजतान्यर्काच्चमुक्तायसी ॥ द्रेष्काणैः शिशिरादयः शशमुखाग्रप

इतिकाणोरेव
लवद्रुतेद्रष्टयस
ताण्हानेषद्रु
ष्यज्ञानेच

लग्नवर्जितान्यादिद्रेष्काणैः क्रमाच्छिशिरादयः ऋतवो वाच्याः ग्रप
नष्टान्यादिषु लग्नगेषु शिशिरादयो ज्ञेयाः बहुषु बलवतः ग्रहस्यावे
लग्नद्रेष्काणेशो वा ग्रहः नष्टजातके हतनष्टचिंतायां प्रयोजनं ।

॥गो॥ ष्यादिदृष्ट्यन्तस्तथा॥१४॥ त्रिदशात्रिकोणाचतुरस्रसमनमान्यवदोकयेतिचरणाभिवृद्धिनः॥
॥जी॥ रविजामभेज्यमधिपाः ५१ वेयेकमसशोभवेतिकिलवीत्तरोधिकाः॥१३॥ अथयनत्तरामा
॥५॥ सात्रेवामासोर्द्धेचसमासस्वभालकरान्॥ कटुकलवराणिक मिश्रितामधुरासल्लाच
कषाययत्यपि॥१६॥ जीवाजीवव्युधेगास्तितेइनतयोग्मकोविभोमाः क्रमाद्देद्वकुं
विकुजेद्विनास्यसुहृदः केषांचिदेवंमतंसत्यात्मेसुहृदद्विकोणाभवनात्स्वात्स्वा
त्पधीधर्म्मपाः सोद्धायुः सुखपाः सलत्तराणिवेधिनोन्येविरोधादिति॥१५॥ द्वा
त्रूरुदीसितैासमस्थलशिजोमित्राणिशेषाश्चवलीत्वणास्तुहिमरश्मिजस्यसुहृदो
रणोः समाः शीतगाः जीवेंद्रलकराः कुजस्यसुहृदङ्गाराः सिताक्रीसमामि ॥राम॥
त्रसूर्यासितोवुधस्याहिमगुः शत्रुः समाश्चापरे॥१६॥ सूरेः सौम्यसितावरीरविस ॥५॥
तामध्यापरेतन्यथासौम्याकींसुहृदोसमोकुजगुरूस्तकस्यशेषावती॥ मन्दु

यः प्रोक्तो सुहृद्‌त्रिकोणभवनेभ्यः ।

कोज्ञा सुहृदो समः सुखसुहृः सौरःसचान्येऽरयो ये प्रोक्ताः स्वत्रिकोणभवनात्सुहृदस्ते सुमीनय
कीर्तिताः ॥१८॥ उभयेऽधमसमयधनव्ययायसतजन्मपाः रवंधुस्थितास्तत्कालमित्रसुहृदः सत्तुंग
भवनेष्वके । यलन्यथा ॥ स्वकालबुक्षमपान्सुहृत्समारिमध्यसंस्थितैः समंगिकान्तलका
लेचसुहृन्नलुतान्नधिसुहृन्मित्रादिभिः कल्पयेत् ॥१९॥ स्वोच्चसुहृत्स्वत्रिकोणनवां
शैः स्थानबलं स्वगृहोपगतैश्च ॥ दिक्षु बुधांगिरसौ रविभौमौ सूर्यसुतः सित शीतक
रौ च ॥ २० ॥ उदगयने रविशीतमयूखौ वक्रसमागमगाः परिशेषाः ॥ विपुलकरा
युधिवोत्तरसंस्थाश्चेष्टितवीर्ययुताः परिकल्प्याः ॥ २१ ॥ निशि शशिकुजसौराः सर्वे
दाज्ञोऽह्नि चान्ये बहुलसितगताः स्युः क्रूरसौम्याः क्रमेण ॥ द्व्ययनदिवसहोरामास
पैः कालवीर्यं शकुबुगुरुशुक्रा वर्धमानाः विवृद्धिर्नाणवीर्यं वंतः ॥ २२ ॥ इतिश्रीवराहमिहिराचार्य
कृते बृहज्जातके ग्रहयोनिभेदाध्यायो द्वितीयः ॥ २ ॥ यह्वृहन्मस्तुहीनःस्युर्बलिभिर्विबलैस्य

॥जे॥ सौम्यैः क्लीवे चतुष्टयगतेन दवेक्षणाद्वा ॥ चंद्रोपगद्विरसभागसमानरूपं सत्वं वदेद्य
॥बृज॥ दि भवेत्स वियोनिसंज्ञः ॥१॥ पापा बलिनः स्वभागगाः पारक्ये विबलाश्च शोभनाः ॥
॥५॥ लग्नं च वियोनिसंज्ञकं दृष्ट्वात्रापि वियोनिमादिशेत् ॥२॥ क्रियः शिरो वक्त्रगले वृषोन्ये
पादांसकं पृष्ठमुरोथ पार्श्वे ॥ कुक्षिस्त्वपानोंघ्र्यथ मेढ्रमुष्कौ स्फिक्पुच्छमित्याह च
तुष्पदांगे ॥३॥ लग्नांशकाद्ग्रहयोगेक्षणाद्वा वर्णान्वदेद्बलयुक्ताद्वियोनौ ॥ दृष्ट्या
समानान्प्रवदेत्स्वसंख्यया रेखां वदेत्स्मरसंस्थैश्च पृष्ठे ॥४॥ खगे दृकाणे बलसंयुते
न वा ग्रहेण युक्ते चरभांशकोदये ॥ बुधांशके वा विहगाः स्थलांबुजाः शनैश्चरेंद्वी
क्षणयोगसंभवाः ॥५॥ होरेंदुसूरिरविभिर्विबलैस्तरूणां तोयस्थले तरुभवोंश ॥राम॥
कृतः प्रभेदः ॥ लग्नाद्ग्रहः स्थलजलर्क्षपतिस्तु यावांस्तावंत एव तरवः स्थलतो ॥५॥
यजाताः ॥६॥ अंतःसाराञ्जनयति रविर्दुर्भगान्सूर्यसूनुः क्षीरोपेतांस्तुहिनकि

[illegible]

ग्राः कंटकाद्यांशेष्वभौमः॥ वागीशज्ञौ सफलविफलानुष्यदृक्तांशस्थवक्रः स्त्रियंपा — ग्ना ह्नौटका दौवे
ड्रेटजादीन् — पिंडः कटुकविटपान् भूमिसुतस्त्वभूयः॥२॥ शुभोशुभर्क्षे हि विंशुभूमिजं केणेतिर
त्तं विपरीतमन्यथा॥ परेशकेयावति वियुतः सकाङ्क्षेवैतुल्यागलाद्वलघामिधाः — ढातिउ
इति श्रीवराहमिहिराचार्यकृते लघुजातके वियोनिजन्माध्यायस्तृतीयः॥३॥
कुजेन्दुहेतुः प्रतिमासमार्त्तवं गतेन तु पीडर्क्षमनुष्णदीधितौ॥ अतोन्यथास्थे शुभ — ज्ञातुपचयपो४
पुंग्रहेक्षिते नरोणसंयोगमुपैति कामिनी॥१॥ यथास्तराशिर्मिथुनं समेति तथैव
वाच्यो मिथुनप्रयोगः॥ असद्ग्रहालोकितसंयुतेस्ते सरोषइष्टेः सविलासहासः॥२॥
रवीन्दुशुक्रावनिजैः स्वभागगैर्गुरौ त्रिकोणोदयसंस्थितेपि वा॥ भवत्यपत्यं हि वि
बीजिनामिमे करा हिमांशोर्विदृशामिवाफलाः॥३॥ दिवाकरेंद्वोः स्मरगौ कुजा
र्कजौ गदप्रदौ पुंगलयोषितोस्तदा॥ व्ययस्वगौ मृत्युकरौ युतौ तथा नदेकदृष्टा

॥ॐ॥ मरणाय कल्पितौ ॥७॥ दिवार्कशुक्रौ पितृमातृसंज्ञितौ शनैश्चरेन्दू निशि तद्विपर्ययात्
॥कृजा॥ पितृव्यमातृष्वसृसंज्ञितौ तौ वयोजयुग्मर्क्षगतौ तयोः शुभौ ॥१॥ अभिलषद्भिरुदय
॥६॥ र्क्षमसद्भिर्मरणमेति शुभदृष्टिमयाते ॥ उदयराशिसहिते च यमे स्त्री विगलितोडु
पतिभूसुतदृष्टे ॥२॥ पापद्वयमध्यसंस्थितौ लग्नेन्दू न च सौम्यवीक्षितौ ॥ युगपत्पृथगेव
वा वदेन्नारी गर्भयुता विपद्यते ॥३॥ क्रूरे शशिनश्चतुर्थगे लग्ने पापे निधनाश्रिते कुजे
बंधुस्तमयोः कुजार्कयोः क्षीणेन्दौ निधनाय पूर्ववत् ॥४॥ उदयास्तगयोः कुजार्क
योर्निधनं शस्त्रकृतं वदेत्तथा ॥ मासाधिपतौ निपीडिते तत्कालस्रवणं समादिशे
त् ॥५॥ शशांकलग्नोपगतैः शुभग्रहैस्त्रिकोणजायार्थसुखास्पदस्थितैः ॥ तृतीय ॥राम॥
लाभर्क्षगतैश्च पापकैः सुखी तु गर्भो रविणा निरीक्षितः ॥१०॥ ओजर्क्षे पुरुषांशकेषु ॥६॥
बलिभिर्लग्नार्कगुर्विन्दुभिः पुंजन्म वदेत्समांशकगतैर्युग्मेषु तैर्योषितः ॥ गुर्वे

दिनरात्रिसमानभागमस्तावद्गते दिनेनिशोः प्रवदन्ति जन्म ॥२५॥ उदयति मृदुभांशे स
प्तमस्थे च मंदे यदि भवति निषेकः सूतिरब्दत्रयेण ॥ शशिनि तु विधिरेष द्वादशेब्दे
संख्ये कुर्यान्निगदितमिह चिंत्यं सूतिकाले प्रयत्नात् ॥२६॥ इति श्रीवराहमिहिराचा
र्यकृते बृहज्जातके निषेकाध्यायश्चतुर्थः ॥४॥ पितुर्जातः परोक्षस्य लग्नमिंदा
वपश्यति विदेशस्थस्य चाभिमध्याद्भ्रष्टे दिवाकरे ॥१॥ उदयस्थेपि वा मंदे कुजे वा
स्तसमागते ॥ स्थिते वांतः क्षपानाथे शशांकसुतशुक्रयोः ॥२॥ शशांके पापल
ग्ने वा वृश्चिके शत्रिभागगे ॥ शुभैः स्वायस्थितैर्जातः सर्पस्तद्वेष्टितोपि वा ॥३॥
चतुष्पदगते भानौ शेषैर्वीर्यसमन्विते ॥ द्वितनुस्थैश्च यमलौ भवतः कोशवेष्टितौ ॥४॥
छागे सिंहे वृषे लग्ने तत्स्थे सौरेथवा कुजे ॥ राश्यंशसदृशे गात्रे जायते नालवेष्टितः
नलग्नमिंदुं च गुरुर्निरीक्षते न वा शशांकं रविणा समागतं ॥ सपापकोर्केण युतो

॥गुरुर्दैत्यगते चन्द्रे तद्युक्ते वान्यराशिगे॥
॥तद्द्रेष्काणगते दृष्टे वा नपरैर्जात इष्यते॥

॥ॐ॥ एवागशीपरेराज्ञातं समवदंति निश्चयात॥१॥ गुरुः स्वे गतना वुशोभनो सूर्यो घूनवा
॥ह.जा॥ त्मज्ञस्थितो॥ बडुस्लु पितावित्दगः स्वेवा गोशिव शाद्युपधि॥२॥ सूर्ये शोशोनिस
॥७॥ राशिगे सौम्यलग्नगते शुभे सुखे॥ लग्ने जलजे स्ले गे पिवाचंद्रे पानगता नास्यते॥५॥
स्याप्यादयमाप्यगः प्रायगो सूर्यः समवेत्तिने षवा॥ मेषूरगालग्ने बुधगः स्यात्
सूतिः सलिले न संशयः॥७॥ उदयाद्रुपयोर्व्ययस्थिते गुप्तो पापनिरीक्षिते यमे॥
त्रलिकाक्किं युते विलग्नगे सौरे वीनकरे क्षितेवटौ॥८॥ मंदे ब्रह्मगते विलग्नगे बुधसूर्ये
दुनिरीक्षितेक्रमात्॥ क्रीडाभवने सुरालये भोषरभूमिष्ठ चप्रसूयते॥९॥ चरलग्नगे
अत्यक्कजः स्मसाने रम्ये मितेहृगुस्र निलोवे॥ रवि नेंद्रा मरगोकुलेषु शिल्पाल ॥राम॥
ये तः प्रसवं कुरोति॥१०॥ राशिप्रगसमानगोंचरमोगे जन्मचरस्थिरदि॥ सत्तांश ॥७॥
गते मंदिरे बलयोगात्फलमंशकांत्तयोः॥११॥ अध्यारक्कजयोस्त्रिकोणगे चंद्रेस्ल

क्रौ विषमेन रक्षशि स्मितेत्व क्रस्युग्मे स्त्रियं। ह्यांगस्यात् बुधवीक्ष्य राशिच्छाय मेलोक्तं वेति
पत्तसके ॥ ११ ॥ विलग्नायल शं विषमत्तं मस्य सोरोपि पुंजन्मकरो विलग्नात् ॥ ओजर्क्ष गता
रामवलेक्षवीर्यं वाच्वः प्रसूतेपु पुरुषांगनानां ॥ १४ ॥ अन्योन्यं यदि पश्यतः शशि
रवी यदा किं सौम्यावपि वक्रोवासमगोदिनेग्रामसमेचंद्रादयो चेत्स्थितौ ॥ युग्मौ
जत्तेगताव पौंड्र शाशिजो भूम्यात्मजेनेक्षितौ पुंभागेसितलग्नशीतकिरणाः षट्
क्लीवयोगाः स्मृता ॥ १३ ॥ युग्मे चंद्रसितौ तथौजभवने स्युर्ज्ञारजीवोदयालग्नेंद्व
निरीक्षितौ च समगौ युग्मेषु वा सा शिन ॥ कुर्युस्ते मिथुनं ग्रहोदयगतान् द्वांगांशको
न् पश्यति सौम्येज्ञे त्रितयं तृणां शकवशाद्युग्मंत मिश्रैः समं ॥ १४ ॥ धनुर्धरस्यां तगते
विलग्ने ग्रहैस्तदंशोपगतैर्बलिष्ठैः ॥ ज्ञेनार्कि राणा वीर्ययुतैन दृष्टे संति त्रयस्ताध्यपि
कोशसंस्था ॥ १५ ॥ कालाग्नघनाकुरस्थितिवम्मा गजच्चैनमाः सितकुजजीव ह्यसूर्ये चंद्र

ना१

॥ जो ॥ कितृधाः परान ॥ ३ दर्पचंद्रस्तुर्ये नाथा क्रमस्योगादिनामवृत्तेः सिद्धकुजनीचश्रुभाख्य
॥ कुजा ॥ मंचमासाधिपतेः सहस्रा ॥ २६ ॥ त्रिकोणगोज्ञविबलेखगा पंचमुखांगफलं फलैर्द्विगुणे
॥ ७ ॥ ललदामवेताख्यवागावीदावश्रुभेभसंधिगेऽशुभे त्रितयस्थकुहतेगिरिचिरान ॥ २७ ॥
सौम्यतोऽशे रविजहधिरोवक्त्रदैतोऽजातः कुज्ञः सते शशिनिजानुगमे दमारके घट्टे
पगुमीनेयमशशिकुजेर्वीत्तितेलेख संस्थसंधापापैः शशिनि वजडः स्यान्न चेत्सो ८
स्युदृष्टः ॥ २८ ॥ सौरिराशांक दिवाकराद्दृष्टवामनकोमकरास्यविलग्नाधीनवमाद
यौगस्य दृकारोऽशपश्चुने रभुजांघ्रिशिरः स्यात् ॥ २९ ॥ विशाशियुते सिंहलग्ने कुजा
किनिरीक्षिते नयनरहितः सौम्यासौम्यैः सबुद्बुदलोचनः ॥ ३० ॥ व्ययगतहगनश्च द्वे ८ ॥ राम ॥
वामहिनन्यपररविनेश्चभगादिनायोगाजाप्यामवनिस्थभेतिता ॥ ३१ ॥ नक्तो ८ ॥ ७ ॥
लमिंडसहितोहिरसांशकोयललतुस्वराशिसहितेशुरतःशशांके ॥ याचानुदेति

चविंशत्स्युर्वेवया॥ हृष्टेभराजमंत्रिणादीर्घायुःसुखभाक्कमसत्तम॥२॥धापाप
ग्रितेतुल्लिनगात्तुदयेक्रूरेर्नेत्रेलग्नकोणविनश्यतितु॥जातकेजन्मपालयायो॥सौम्यपि
प्यपतितयाविधकललमेतिसौम्यतनेस्तुपातलग्नगतेनाप्यनायु॥२॥धापितृमाव
सदेहेस्तुतद्दलानमहद्दलादिस्तुनीचगैःशुभैः॥यदिनैकगतेनस्तुतीक्षितेलग्नेदृवि
जनेन्म्नत्रयस्यतेन॥२॥क्षीणेसत्तेंशेत्रयाणामनिशित्वेकेन्द्रहृष्टे द्विगोवानग्रुहकेवानसंभवा
यनेनीचसंस्थेस्युम्भमैः॥यदृष्टाशितेस्तुजविकाजेगृभेसौम्यदृष्टस्तनहृत्तापेयुद्धा
स्तःसुखगतैःक्रूरमाकुजेनत्याः॥२॥लेलग्नःशशांकाकुदयाद्ववर्तिदृष्टीपाकेपु
केतैवशाद्वराद्यः॥सुग्रीवनहास्तुनिकेंद्रसंस्थैर्जायेत्येष्ठावीर्यसमविनैवा॥२॥
जीर्णसंस्थूनमक्षेजेत्रितिस्तुतेदयंधनवंशीनवोकाष्टाद्यंनहृदरक्षोपापिः
स्तुतेनवेकेशिल्सुजवां॥रम्यवित्रपुत्रेनवेंचसंभूतजेजीवेहृदमेहिवकेस्यैः॥स

दारमिति॥केन्द्रस्थेसौम्येहर्द्वारेवावां॥पापारवाराविदुकेत्यादिनोक्तं॥केन्द्रसुवलिनोदृष्टि॥केंद्रगाभावेलग्नराशेः
प्रागादीशत्रिपुत्यादिनावाच्यं॥तद्रुक्तं॥गगनतिवाविलग्नद्वादिति॥लग्नद्वादशांशराशिदिगमिमुखमितिकोचित
तद्रुक्तं॥लग्नेपाद्विरांशात्यादमिमुखयस्तितिकाग्रह दारमिति३

पंचस्वेतेषुयोगे
षुचन्द्रैर्कोद्दवेरेभ
कानामावः५

॥ॐ॥ यद्योपदेशाद्भुवनोसामेतत्सर्वंविदन्॥१॥ मिषकुलीरतुलालिघटैःशामुन्नतोगुरु
॥वृ॰ज्ञा॥ सौम्यगृहेऽस्तु॥ पश्चिमतश्चपृष्ठेवराणिवासोदक्षिणभागकेशमृगालिलौ॥२॥ साच्या
॥७॥ ङ्गिरःकृत्तिकयाद्ययोर्द्वाद्वौकोणागतादिमूलेषु॥ शस्यालपवालवद्वहस्ताद्यैः ष
ट्त्रिंशनवोत्यसंस्थितेः॥३॥ वृद्धलग्नांशगतःगैनयष्टैः स्युरुपसूतिका॥ वृष्टिंतस्य च
कार्ईट्वयाहरुषेन्यथापे॥४॥ लग्ननवांशपतुल्यतनुःस्याद्वीर्ययुतग्रह
तुल्यतनुर्वा॥ चंद्रसमेतनवांशपवर्णः कादिविलग्नविभक्तभगात्रः॥५॥ कं
ठकृश्रोत्रनसाकपोलहनवोवक्त्रंचहोरादयेलकंठांसकबाहुपार्श्वहृदय
क्रोडानिनाभिस्ततः॥ बस्तिःशिश्नगुदेततस्तुवृषणावूरूततोजानुनीजंघेऽङ्घ्री ॥राम॥
त्युभयत्रवाममुदितैर्द्रेक्काणभागैस्त्रिधा॥६॥ धानस्थितैर्यापयुतैर्व्रणाःस्युःशुभ
युतेदृष्टेचलक्ष्मादिशेत्स्थिरांशसंयुतेषुसंजः स्यादन्यथागंतुकः॥७॥ मंदे ॥७॥
७

क्ष्मानिलजोमिश्रास्त्रिग्धज्ञोभौमेबुधेभूमुवः सूर्यैकाष्टचतुर्थदशस्थे हिमगौ
र्यंत्यपञ्चज्ञोन्यैः स्मृतं॥२५॥ समनुपनितायुक्तिन्भोगेत्रयः सबुधापुत्रानामवति
नियमानस्यावा मिः स्तुभेषस्तुमेषुवा॥ श्ररात्नृदस्तुभः पष्टो तेनोमेमसा
स्थितेनिलकमसंक्रुहृष्टः सौम्यैर्युतस्तुमलत्मवान॥२६॥ इति श्रीवराहमिहिरा
चार्यकृते बृहज्जातके सूतिकाध्यायः पंचमः॥५॥ संध्यायां हिमदीधिति
होरापापैर्भान्तगतैर्निधनाय॥ प्रत्येकं शशिपापसमेतैः केन्द्रैर्वा स विनाशमुपै
ति॥१॥ चक्रस्य पूर्वापरभागगेषु क्रूरेषु सौम्येषु च कीटलग्ने॥ क्षिप्रं विनाशं समु
पैति जातः पापैर्विलग्नास्तमयाभितश्च॥२॥ पापावुदयास्तगतौ क्रूरेण युत
श्च शशी॥ दृष्टश्च शुभैर्न यदा मृत्युश्च भवेदचिरात्॥३॥ क्षीणे हिमगौ व्ययगे पापै
रुदयाष्टमगैः॥ केन्द्रेषु शुभाश्च न चेत्क्षिप्रं निधनं प्रवदेत्तज्ज्ञः॥४॥ क्रूरसंयुतः शशी स्म

अंगे २

लग्ना

सौम्ये विलग्ने क्षुभदेरहृष्टे षष्ठाष्टमे वार्कसुतेन युक्ते। ताचारमन्दौ
शुभैरदृष्टौ हि तौ जातस्य मृत्युः कथितो विनाशात् ३

॥ज्यो॰॥ ऽत्यमृत्युलग्नगः॥४॥ केंद्रकोणद्विकः शुभैरवीक्षितश्च मृत्युदः॥५॥ कामिन्यरिविनाशयोगनिध
॥सू॰॥ नमाशुपापैक्षिते शुभैरयुत समाष्टके दलमतश्च मिश्रैः स्थितिः॥६॥ समसङ्गिरवुलोकितबलि
॥१०॥ भिरष्टमात् सशुभैकलत्रसङ्क्षिते च पापवीक्षिते विलग्नाधिपे॥७॥ लग्नतीरोगशशिनि
निधनेऽथकेंद्रेषु पापैः पापान्तस्थे निधनं द्विकेतु केन्द्रस्थुके च चंद्रे॥ एवं लग्ने भवति
मरणं हिङ्गस्य च पापैर्मासाद्वर्षं यदि च न शुभैर्वीक्षितः शक्तिमद्भिः॥८॥ लग्ने
तेगसङ्गिरवीक्ष्यमाणे चंद्रेत्रिकोणगे पगतैश्च पापैः॥ मारोऽयं यात्साशुशिशुर्वि
योगमलेच पापैस्तु हि नाशमुलग्ने॥९॥ अशुभमध्यहिते गलेच चंद्रेतु जननिधनाख्यिते
जननिस्तनयोस्तुल्ये गौरवोऽनुसमागतजः॥१०॥ उदयनिरवोक्षणे नाशेन वा त्रिकोणावि ॥राम॥
नाशमाना निधनमशुभैर्वीर्ययापने : शुभैनयुते तिते॥११॥ अस्मिन् रविपापाणां कर्मभिन्ने ॥१०॥
ऽयनवमोदयनेधनाश्रिते॥ भवति मरणं मातुर्देहिनां यदि बलिनां गुरुणा न

वीतिनेः ॥१०॥ प्रस्तुतमदनं नवांशलग्नं ध्रुवं भवेत्तोमरणाय पद्मीनरश्मिः ॥ मृगमु-
नरभाशिषु नदेवसुन्नैयेदिवलिभिर्नयुक्तोवलोकितो वा ॥११॥ योगोस्त्यान्येगनवनिव-
लिनश्चन्द्रे संवातनुगृहमथवा ॥ पापैर्दृष्टे बलवति मरणाय वर्षेस्तात: किलमुनि-
नादितं ॥१२॥ इति श्रीवराहमिहिराचार्यकृते रिष्टाध्यायः ६ष्टः ॥६॥ मयययवनम-
णित्थशक्तिपूर्वैर्दिवसकरादिषु वत्सराः प्रदिष्टाः। नवतिथिविषयाश्विभूत-
रुद्रदशसहिता दशभिः स्वतुंगभेषु ॥१॥ नीचेतोऽर्द्धं ह्रसति हि ततश्चान्तरस्थेऽनुपा-
तो होरा त्वंशप्रतिममपरे राशितुल्यं वदंति। हित्वा वक्रं रिपुगृहगतैर्हीयते स्व-
त्रिभागः सूर्योच्छिन्नद्युतिषु च दलं प्रोज्झ्य शुक्रार्कपुत्रौ ॥२॥ सर्वार्द्धत्रिचरणपंच-
षष्ठभागाः क्षीयंते व्ययभवनादसत्सु वामं। सत्स्वर्द्धं ह्रसति तथैकराशिगाना-
मेकांशं हरति बली तथाह सत्यः ॥३॥ सार्द्धोदितोदितनवांशहतात्समस्ता-
द्भागोऽष्टयुक्तशतसंख्यमुपैति नाशं। क्रूरे विलग्नसहिते विधिनाऽनेन सौम्यैः

॥ॐ॥ त्रिनेत्रदलमतः प्रलयं प्रयाता ॥४॥ समाः षष्टिर्द्विघ्ना मनुजकरिणां पंच च निशा हय
॥श्री॥ यानां द्वात्रिंशत् खरकरभयोः पंचककृतिः ॥ विरूपा साप्यायुर्वृषमहिषयोर्द्वादश शुनां
॥२२॥ स्मृतं छागादीनां दशकसहिताः षट् च परमं ॥५॥ अनिमिषपरमांशके विलग्ने श
क्रि ४ शितनये गवि पंचवर्गलिप्ते ॥ भवति परमायुषः प्रमाणं यदि सकलाः सहिताः स्व
तुंगभेषु ॥६॥ आयुर्दायं विष्णुगुप्तोऽपि चैवं देवस्वामी सिद्धसेनश्च चक्रे ॥ दोषश्चैषां जा
पं ६ यतेऽष्टावरिष्टं हित्वा नायुर्विंशतेः स्यादधस्तात् ॥७॥ यस्मिन्योगे पूर्णमायुः प्रदिष्टं
तस्मिन्प्रोक्तं चक्रवर्तित्वमन्यैः ॥ प्रत्यक्षोऽयं तेषु दोषोऽपरोऽपि जीवंत्यायुः पूर्णमर्थैर्वि
नापि ॥८॥ स्वमतेन किलाह जीवशर्मा ग्रहदायं परमायुषः स्वरांशं ॥ ग्रहभुक्त
नवांशराशितुल्यं बहुसाम्यं समुपैति सत्यवाक्यः ॥९॥ सत्योक्ते ग्रहमिष्टं लिप्ती ॥राम॥
कृत्वा शतद्वयेनाप्तं ॥ मंडलभागविशुद्धेऽब्दाः स्युः शेषात्तु मासाद्याः ॥१०॥ स्वतुंगव ॥२४॥
क्रोपगते त्रिसंगुणं द्विगुणं स्वतांशकभत्रिभागे ॥ इयान्विशेषस्तु भदत्तभाषि

तेसमानमन्यत्वायमेपुदीरितम्॥११॥ किंतत्रभांशप्रतिमंददातिवीर्यान्वितारा
शिसमंचहोरा॥ क्रूरोदयेयोपचयःसनाशंकार्येवनार्द्धंप्रथमोपदिष्टे॥१२॥ अस
त्योपदेशोवरमत्रकिंतुकुर्वंत्ययोग्यंबहुवर्गणाभिः॥ आचार्यकंत्वत्रबहुघ्नता
यामेकंचयद्भूरितदेवकार्यं॥१३॥ गुरुशशिसहितेकुलीरलग्नेशशितनयेभृगु
जेचकेंद्रयाते॥ भवरिउसहजोपगैश्चशेषैरमितमिहायुरनुक्रमाद्विनास्यात्॥१४॥
पा६ इतिश्रीवराहमिहिराचार्यकृतेबृहज्जातकेआयुर्दायोध्यायःसप्तमः॥७॥ उदयरवि ६६
शशांकप्राणिकेंद्रादिसंस्थाःप्रथमवयसिमध्येंतेचदद्युःफलानि॥ नहिनफल
विपाकःकेंद्रसंस्थाद्यभावेभवतिहिफलपक्तिःपूर्वमापोक्लिमेपि॥१॥ आयुः
कृतंयेनहियत्तदेवकल्प्यादशासाप्रबलस्यपूर्वा॥ साम्येबहूनांबहुवर्षदस्यते
षांचसाम्येप्रथमोदितस्य॥२॥ एकर्क्षगोर्द्धमपहृत्यददाति॥ नितुत्र्यंशंत्रिको

॥श्री॥
॥वृ.ज्ञा॥
॥१४॥

णगरहणाःस्वरराःस्वरांशा॥४॥पाकेफलस्यचतुःस्वगतःस्वकोणयेनैवपरस्यगताःपरिपि
वर्धेति॥५॥स्युर्नान्वयैनानिसवर्गोयित्वासर्वाणधस्थकेद्दिवजिता॥६॥दशाह्वपिंडेउ
णाकोपयथांशकेदत्तैदैवेनदशाशुभेदः॥७॥स्वस्थस्वबलिनःस्वतुंगभागेसंस्थस्यगोबलव
जितस्यरिको॥नीचांशगगनस्थशत्रुभागेगतेयानिष्टफलादशायम्हते॥८॥प्त्रेष्टस्यन्तुं
गादवरोहिसंज्ञामध्यामवन्त्यामशुद्भुत्तभागा॥९॥रोहिणीनिम्नपरिच्युतस्यनी
चारिभांशेष्वधमाभवेत्ता॥१०॥नीचारिभांशेसमवस्थितस्यशस्तैनष्टेमिश्रफला
परिष्टा॥११॥संज्ञानुरूपाणिफलान्यथैषांदशासुवक्ष्येमिययोपयोगा॥१२॥अमेयध
समध्यशुजिताद्वेकारोसुराभेशुचोक्कमात्॥१३॥शुभेष्टसमास्थिताक्रमाद्दोरयाः ॥१३॥
परिकल्पितादशा॥१४॥एकंद्वौनवविंशतिर्धृतिकृतीपंचाशदेषांक्रमाच्चंद्राद्रेंदु ॥१४॥
जसुक्रजीवदिनकृद्दैवाकरीणांसमाः॥१५॥स्वैःस्वैःशुभफलानिसर्गाजनितैःपक्ति
न

देशायाः क्रमाद्वैलग्नदशास्तु भौतियवनानेष्ठं निकेचित्प्रथा॥१७॥पाकस्वामिनि
लग्नगे सुहृद्दिवावर्गोपि मित्रस्यस्ववा। सा। श्री शुभदादशाश्रिदशाष्ठताभेषुवापा २
कषा॥मित्रौस्वौपचयत्रिकोणामदैनपाकेश्वरस्यास्थितश्चेद्दुःसतकलबोधना
निकृतेपापारिणिचानोन्यथा॥१९॥सारश्रीडिमगोदशास्तवदेहगमानाथेसोरव्ये
वहलाकौजेहृद्गणयतिाश्चियंतुधनहेविद्यासुहृद्द्विजदा॥दुर्गोरंएपुपयालयाहृषि
कारीमिंकेमित्रतेत्रदाकुस्त्रीदाम्रगकुंभयोर्गुरुगृहेमानाथेसोरव्यावहा॥२१
सोद्योसंनरवदंतचर्मकनककौयाधर्मभूपाहवैसैन्यपैधैर्यमत्रसमुद्यमतृनिः
स्वातिःस्मतापोत्रनि॥मायोसुद्वधनारिशास्त्रकुरुतंमुग्भूपोद्भवात्मपदस्थागी गमस्थानेप्यपरत
पापरतिःसभृत्यवलहोद्दत्वेऽडपीडामय॥२२॥मंदोस्वाप्यदशाफलानिल
भंतमंत्राद्विजात्मद्भवानीत्तुतांविकारवस्त्रकुष्ठमकीटांतिलान्नस्त्रमे॥निशाल

॥ॐ॥ स्यमहद्दिजामररानिसीनम्नमेधाविनाकीर्त्यर्थोपवयतयोचवलिभिर्वैरंसपनेण
॥ष्टना॥ च॥११॥ भीमसाधिविमर्द्दभूपमतञ्जतिन्याविकांजेइंनमदेष:सुतमित्रदारसहजेरि
॥१३॥ द्दहृद्वैषिना॥ तत्त्लास्तज्ज्ञपिनमंगजनिता:रोगा:परद्दीकृता:श्रीनि:पापरैर
धर्मनिरतै:पाहृष्यनैतत्पानिचा॥१२॥ धीरोधर्मदेवस्तुहद्दहृद्दिजधनंविद्वद्यशंसा
यशोयुक्तिद्रव्यस्तुवराणवेससस्महीसेभाग्यमेगख्यानय॥ चास्यापासनकोशल
मतिचयोधर्मक्रियासिद्धय:पाहृष्यंश्मवंधमानरास्तुच:श्रीडगचदेवत्रयाते ॥१५॥
जैष्यांमानगुणोदयोमतिचय:कांतिःस्नतापोन्नतिर्म्मोगोत्मेगघमपंत्रनीति
नृपतिसाध्याघमिनेइंनं॥ कमास्थात्मजकुंजराणंवरचय:श्रीनिश्चसद्मूमिपे:सू
न्मोगगामनाश्रम:श्रवणहवैरंविधर्म्मोष्मिने:॥१४॥ सोवद्यागीनेरति:प्रमो ॥ना॥
दस्तु:भिद्रव्यान्नपानांवरस्त्रीरत्नघुनिमन्मथोपकरणान्नानेष्टमित्रागमा:॥॥ ॥१३॥

१०

कोशालंकयविक्रयेष्टः प्रतिनिधियातिर्धनस्यागमो हृद्रोगो वीर्यानिषादधर्मरहितै
वैरं स्तुवः स्वेनकृतः ॥१७॥ गौरीगायाप्यषदोष्टृपतिमहिषीवृद्धांगनावामयः स्त्रैणी
यामपुत्राधिकारजनिताहृज्जातुधान्यागमः ॥ क्षेत्रे भीष्मानिलकोपमोहमलि
नव्यापत्तितंद्राश्रमान् मत्स्यापत्यकलत्रमन्त्रेनमपिशामो तिचक्रवंगतौ ॥१८॥
दशान्तर्दशासु शुभानि कुर्युस्त्वनिष्टसंज्ञास्वशुभानि चैवं ॥ मिश्रास्तु मिश्राणि
दशाफलानि होराफलं लग्नपतेः समाने ॥१९॥ संज्ञाध्याये यस्य यद्द्रव्यमुक्तं
कर्माजीवाय स्वयं तस्यापदिष्टं ॥ भावस्थानालोकयोगोद्भवं च तत्तत्सर्वं तस्य
योऽन्यदशायां ॥२०॥ छायां महाभूतकृतां च सर्वे भिव्यञ्जयंति स्वदशामवाप्य
केचिन्निवाधं वरजाम्बुतांस्तु नामासेहद्राकृ स्ववरागानुमेयान् ॥२१॥ शुभफलद
दशायां तादृशेवांन तल्लाबकृज्जनयति पुंसां सौख्यमर्थागमं च ॥ कथितफलवि

॥जैं॥ वाकेत्यन्तेके पेद्द्वन्मे मात्सेंग ।शेषमनिफलोक्तिः सप्तविंनाग्सर्वेर्षीयैः ॥४४॥ एकग्रहस्य ग्रहैः१
॥दृजा॥ सहशेफलयेगविरोधेनाशंवदेद्यदधिकेवाप्य्वलेनतत्तुनान्योग्रहः सहशामन्य
॥१०धा॥ फलंहिनतिसांसांदशगत्तुपगताःसफलप्रदाःस्युः॥४५॥ अहनिशीर्षवुदहमिहिरा
चार्यकृतेहृहज्जातकेदशापाकाध्यायोष्टमः॥ ॥ सारस्त्रकेः स्वयुमायें वंधुनिध
नेघ्याज्ञोनानपाघ्नूनेगोवक्रान्तागदिवनद्दृदेवदविजा हुक्रान्तमंशोन्त्यो दिगुः॥ जी
वाङ्मेसुतोपशत्रुंभुदंशाघ्यायोरिगेः शीतगोर्ह्येषुवांत्युतपःसुतेषुचेवुधा ॥६।२।१।५॥
लेनगन्सवधैत्यगः॥२॥ लग्नात्स्वर्द्विहेशावगः संधनेधीधर्मेषुचारगच्छशीला
त्वाल्लादिषुसाष्टसप्तसुरवेः षड्व्यायधीत्यायमानं॥ धीव्यायाष्टसकेंद्रकेषु
शशिनाज्ञौशाद्यायाष्टगः केंद्रस्यशशिनात्तुधर्मसुखधीव्यायायास्सहानं ॥सग्म॥
गगः॥ अवकल्पचयेषिनान्तननयेवायगधिकेष्टदयाद्वंद्वादिविफलवुके ॥१६धा॥

द्रविधनस्थानस्थेनाः स्वाक्षुभः ॥ धर्म्मायाष्टमकेंद्रगोर्कतनयाज्ञास्त्रद्विधीलाभगः
शुक्रात्स्वद्व्यायलाभमन्त्रशुभगुरोः कर्म्मात्यलाभारिषु ॥३॥ द्याद्यायाष्टतपः स्वरे
शुभः गुजात्मव्यात्मजेषुद्रुजः सान्नालेषुयमात्योर्व्ययोरिपुरात्मष्टगोवाकात्रेः
धर्मायारिस्तुव्ययेषु सवितुः साल्पाद्यकर्मेत्रिगः ॥ षट्त्वायाष्टसुखास्यदेशुभि
मगोः स्वाद्येषुलग्नाकुभः ॥४॥ द्विक्त्वाद्याष्टमदायवंधुषुकुजात्स्वात्मत्रिकेषु शि
राः सूर्यात्मत्रिनवेषु धीस्वनवदिग्लाभारिगो भार्गवात् ॥ ज्ञायायाद्येनवात्मजेषु
हिमगोर्मेदात्रिषड्व्ययेहिधीषट्सुखायघूनवंगोज्ञात्स्वरस्थोद्यात् ॥५॥ स्व
लग्नाद्गस्तुलाभंधनवगः सौर्त्युः शशांकात्मितः स्वात्माज्ञेषुसुखत्रिधीस्व
दशाद्विद्व्यारिगः सूर्यजात् ॥ धायव्ययगोरवेनवदशायास्यष्टधीस्याद्गुरोर्न्तो
जीव्यायघनवारिगाविनवषट्सुज्ञागमोत्यः कुजात् ॥६॥ मंदः स्वात्रिहताधिरा

॥बृ॰॥ त्रुत्र्युत्सुभः स्वाज्ञान्त्यगो भूमिजाल्लैङ्गायाष्टधनेष्विनात्सुपञ्चपे घाये स्वके चोदयात् ॥६॥ ध
॥बृ॰जा॰॥ र्म्मो याखिदशान्त्यमृत्युसुधायेष्विन्द्रान्नवषड्भगः षष्ठायान्त्यगतः सितात्त्वहसुरेः
॥२५॥ स्वात्मान्त्यधीशत्रुत्रु ॥७॥ इति निगदितमिष्टं नष्टमन्यद्विशेषादधिकफलविपाकं जन्म
भानेत्रदद्युः ॥८॥ उपचयगृहमित्रस्वोच्चगैः पुष्टमिष्टं त्वपचयगृहनीचारातिगैर्नष्टसं
पत् ॥९॥ इति श्रीवराहमिहिराचार्यकृते बृहज्जातके अष्टकवर्गोध्यायो नवमः ॥९॥
अर्थाप्तिः पितृपितृपत्निशत्रुमित्रभ्रातृस्त्रीभृत्यजनाद्दिवाकराद्यैः ॥ होरेन्दोर्द
शमगतैर्विकल्पनीया मेन्द्वर्क्कास्पदपतिगांशनाथवृत्त्या ॥१॥ अर्क्कांशे तृणकनको
र्णभेषजाद्यैश्चन्द्रांशे कृषिजलजाङ्गनाश्रयाच्च ॥ धात्वग्निप्रहरणसाहसैः कुजांशे
सौम्यांशे लिपिगणितादिकाव्यशिल्पैः ॥२॥ जीवांशे द्विजविबुधाकरादिधर्म्मैः का ॥भाग॥
व्यांशे मणिरजतादिगोमहिष्यैः ॥ सौरांशे श्रमवधभारनीचशिल्पैः कर्म्मेशा॰ ॥२५॥

पुष्पितनवांशकर्मासिद्धि ॥३॥ मित्रांशे खेटगेहे लग्ने तस्य नाथे स्वतुंगस्थे बालेनि
चभास्करे स्ववीर्यान्ते ॥४॥ मायोष्ये ऽह्न्यधनाश्विनेश्वसेस्ये: संचिंत्यं बलसाधिते नेक
धान्ता ॥५॥ इति श्रीवराहमिहिराचार्यकृते बृहज्जातके कर्माजीवाध्यायो दशमः ॥१०॥
साकृद्येवता: स्वतुंगगे: क्रूरै: क्रूरमतिं मलीपतिं ॥ क्रूरै स्वतुंनजीवशर्मरा: प्रत्ये
त्रिसधिय: प्रजायते ॥२॥ वक्रोन्के जांके गुरुभि: सबलैर्हिभिस्त्रुसोत्ववत्तुषाड
रुद्रपा: कथितेकलने ॥३॥ ह्यवगष्यितवुचतथेकतमाविलमेसत्तेनगयशालिनिषा
डशाभूमिपा: स्युः ॥४॥ वर्गोत्तमगते लग्ने चंद्रे वा चंद्रवर्जिते ॥ चतुराद्यैर्ग्रहैर्द्दष्टे नृ
पाद्वाविंशतिः स्मृता: ॥५॥ यमेंदुभेकेंजेगविशशिनिनेवतुंगेरेयुक्सिंहो:
लिसेः शशिजगुरुवक्रेरेपतयः ॥६॥ यमेह्न तुंगगे सवितृशशिजे षष्टभवने तुला
जेंदुत्ते समितकुजजीवेश्चनरेश्चा ॥७॥ कुजे तुंगे केंद्वर्कदुःतापियमलमेचकुपतिः

॥३॥ पतिर्भूमिस्थात्यः त्रितिसुतनविलग्ने मकरराशिनिशाम संवेदे मे सौरेस्वलस्थस्य पति गुरोश्चापधर
॥२जा॥ गमत्वेंगस्थमानात्तुदयमुपजाते त्रितिपतिः ॥५॥ वृषेमेषे दौलग्ने सवित्सुहतीन्द्रं
॥२६॥ युतनये: स्तुहज्ज्ञायायावसैभेवति नियमान्मानवपतिः ॥ मृगेमंदेलग्ने सहजरवि
थमेस्थयगाते: शशांकाद्धे: स्वातः श्रुगरायसाःतुंगत्वपति ॥६॥ वृषेमेषे दौज्ञी
वमृगमुखगतेभूमितनये सतंतुंगस्थोलग्ने मृगुजशशिज्ञावत्रनृपती ॥ सुतस्थो
वक्राक्रीगुरुसशशिमितनाख्यापि विज्ञेतुबुधेकन्यालग्ने भवति जितपोन्योपिगुरु
वान ॥७॥ वृषे सैंदौलग्ने घटमृगमृगे वृषभस्थैने यमासकैर्यो भूत्स्व खलुमनुजः
शालिवसुधाम ॥ युवजसारेमृत्यौ शशिगहगते चामरगुरौ स्मृतेन्दौ वालेग्ने धर
रापतिरन्यो पिगुरावान ॥८॥ कर्क्किंशालग्ने तन्स्यजीवे चंद्रसितज्ञेरयमाते ॥२७॥
मेषगते कैंजातं विद्याद्विकेन युक्तेश्वृषीनाथं ॥ ॥मृगगसुखेकतनयस्तनुसंस्थे ॥२६॥

क्षियकुलीशस्य योधिपयुक्ताः॥ मिथुनतौलिमृगितोबुधशुक्रौयदितनःस्थु
धशाःस्थितिवीशः ॥२०॥ सौच्चसंस्थेबुधेलग्ने भृगौमेषराशिस्थिते ॥ सजीवेलग्नि
शनाथ्य राज्ञामदारयोः स्तुतेः॥२१॥ अपिखलुकुलजातानामानवा राज्यभाजः
किमुनृपकुलोत्थाः सौम्यकेन्द्रपालयोगे ॥२२॥ नृपतिकुलसमुत्थाः पार्थिवा
वत्समारोभवतिनृपतितुल्यस्तेषुभूपालपुत्रः ॥२२॥ गुरुज्ञसन्त्रिकोणगे बल
स्थे स्वाग्येभूपतिवंशजातानरेन्द्राः ॥ पंचादिभिरन्यवंशजाताना हीनेवित्तयु
तानभूमिपालो ॥२३॥ लेस्थकेन्द्रेजेदौलेन्नृभौमसौच्चेतुंभेमंदे चापमांगतो
वेरातःपुत्रंविद्यात्स्थौनाथ ॥२४॥ सतैतंबुक्रे पातालस्थेधर्मस्थानमाभ
वंदे ॥ दुश्चिक्यगामामिनामैः शेषैर्जातःस्वामीभूमेः ॥२५॥ सौम्यवीर्ययुतेतनु
युक्तेवीर्याढ्येवस्तुनेशुभयाने ॥ धर्मार्थोपचयेष्वपशेषैर्धर्मात्मानृपः

॥ॐ॥ ष्टथिवीशः ॥१४॥ वृषोदये मूर्तिधनादिलाभगैः शशांककुजीवार्केसुतादिवैर्न्नृपः ॥ सुखे

॥श्री जा॥ ऽऽत्रेखेशशिनि नीत्नगदीधितौ यमोदये लाभगतैर्न्नृपोऽपरैः ॥१७॥ मेषूरणाय तनुगाः

॥२७॥ शशिमंदजीवाज्ञारौ धनेऽसितं रवौ हिबुके नरेंद्रः ॥ वक्रासितौ शशिसुरेज्यसिता

र्कसौम्याः कोरारवालसुभरवास्त्रिगताः नरेन्द्रं ॥१८॥ कर्केलग्नगततपाकदशायां

राज्यलब्धिरथवाप्यबलस्य ॥ प्राक्तुनीचगृहस्थानदशायां छिद्रसंश्रयदशापरिकल्प्या

॥१९॥ उत्सितबुधलग्नेसत्तमस्थेकेंद्रे विधयनिदिवसनाथे भोगिनां जन्म वि

द्यात् ॥ शुभबलयुतकेंद्रैः क्रूरभस्थैःस्वपापैर्व्रजति शबरदस्युस्वामितामर्थभाक् च ॥२०॥

इति श्रीवराहमिहिरचार्ये कृते लघुजातके राजयोगाध्यायः एकादशः ॥११॥

नवदिग्वसवस्त्रिकाग्निवेदैर्गुणिता द्वित्रिचतुर्विकल्पजाः स्युः ॥ यवनैस्त्रिगुणाहि ॥राम॥

षट्शती ६०० साकपिता विलगतोत्तनत्समाप्त ॥१॥ प्रव्रज्येकस्थानैर्नलब्धराद्यैःसत्य ॥२७॥

लग्नवर्जं सर्वैः परस्परं त्रिकोणगैर्हलयोगः ॥ सः त्रिविधः ॥ द्वितीयषष्ठदशमैः सर्वैरेकः १ तृतीयसप्तमैकादशैर्द्वितीयः २ चतुर्थाष्टमद्वादशैस्तृतीयः ३

स्वाश्रयनौ जगादयो गाना ॥ किं द्वे: मदमयुनैर्दलाख्यो हवक्रपौ कथितो परा त्रयोद
गा ॥ ३॥ योगा वृन्नेमाश्रयना: समसंपवा ब्रवंत्रो डजगोलकाद्यो ॥ केंद्रेषु गतैसा
कैः पल्लो दलाख्या वित्याकुरन्येन नष्टथकफलो नौ ॥ ४॥ स्यात्सन्नं केंद्रभवन द्वयगे गे:
दाख्यमलनसलगेषुश्र कूटं विहगः खंवंधा ॥ ५॥ शृंगाटकेन वं पंच मलग्नसंस्थैलंग्नान्य
गेहे लमिनि मवदंति तज्ज्ञा ॥ ६॥ शाकटं डजवद्धुभा शुभैर्वज्रं नद्विपरीतगैर्यव ॥
कमलं तु विमिश्रसंस्थितैर्वापी तद्यदि केंद्रबाह्यत: ॥ ७॥ पूर्वशास्त्रानुसारेणा मया
वज्रादय: कृता ॥ चतुर्थभवने सूर्याद्गसितो भवत: कृधा ॥ ८॥ कंटकादि प्रवृत्तैश्चतु
चतुर्गृहगतैर्यदि ॥ ९॥ यूपेषु शक्तिदंडाख्या होराद्यै: कंटकै: क्रमात् ॥ १०॥ नौकूटछ
त्रचापानि तद्वत्सप्तमसंस्थितैः ॥ ११॥ अर्द्धचंद्रस्तु नावाद्यै: प्रोक्तस्त्वन्यत्र संस्थितैः ॥ १२॥
एकांतरगतैरयोलम्बुद्र: षट्गृहाश्रितैः ॥ विलग्नादि स्थितैश्चक्रमित्याहुर्नितज्ञ

॥ ॐ ॥ संयुक्तः ॥८॥ संख्यायोगाः सप्त सप्तर्क्षसंस्थैरेकापायाद्वल्लकीदामिनी च ॥ पाशः केदा-
॥ बृ.जा ॥ रः शूलयोगो युगं च गोलश्चान्यान्पूर्वमुक्तान्विहाय ॥९॥ ईर्ष्युर्विदेशनिरतोऽध्वरुचि-
॥१८॥ श्च रज्ज्वां मानी धनी च मुसले बहुकृत्यसक्तः ॥ व्यंगः स्थिराढ्यनिपुणो नलजः स्रगुत्थो
भोगान्वितो भुजगजो बहुदुःखभाक्स्यात् ॥१०॥ आश्रययोगास्तु विफला भवन्त्यन्यै-
र्विमिश्रिताः ॥ मिश्रा यैस्ते फलं दद्यु रमिश्राः स्वफलप्रदाः ॥११॥ यज्वार्थभाक्सतत-
मर्थरुचिर्गदायां तद्वृत्तिभुक्शकटजः सरुजः कुदारः ॥ दूतोऽटनः कलहकृद्विह-
गे प्रदिष्टः शृंगाटके चिरसुखी कृषिकृद्धलाख्ये ॥१२॥ वज्रेऽन्त्यपूर्वसुखितः सुभगोऽति-
शूरो वीर्यान्वितोऽप्ययवे सुखितो वयोन्तः ॥ विख्यातकीर्त्यमितसौख्यगुणाश्च
पद्मे वाप्यां तनुस्थिरसुखी निधिकृन्न दाता ॥१४॥ त्यागात्मवान्क्रतुवरैर्यजते च ॥ राम ॥
यूपे हिंस्रोऽथ गुप्त्यधिकृतः शरकृच्छराख्ये ॥ नीचोऽलसः सुखधनैर्वियुतश्च शक्तौ ॥१८॥

दंडेप्रियैर्विरहितःपुरुषोन्त्यवृत्तिः॥१५॥कीर्त्यायुतश्चलसुखःकृपणश्चनौजःकूटेनृतप्र
वनबंधनपश्चजातः॥छत्रोद्भवःस्वजनसौख्यकरोन्त्यसौख्यःशूरश्चकार्मुकभवःप्रथ
मान्त्यसौख्यः॥१६॥अर्द्धेंदुजःसुभगकांतवपुःप्रधानस्तोयालयेनरपतिप्रतिमस्तुभो
गी॥चक्रेनरेंद्रमुकुटद्युतिरंजितांघ्रिर्वीणोद्भवःस्तुनिपुणःप्रियगीतनृत्यः॥१८॥दाता
न्यकार्यनिरतःपशुपश्चदाम्निपाशेधनार्जनविशीलसभृत्यबंधुः॥केदारजःकृषि
करःसुबहूपयोज्यःशूरःक्षतोधनरुचिर्विधनश्चशूले॥१९॥धनविरहितःपाषंडी
वायुगेनथगोलकेविधनमलिनोज्ञानोपेतःकुशिल्प्यलसोटनः॥२०॥इतिनिगदित
योगाःसार्द्धंफलैरिहनाभसानियतफलदाश्चिंत्याह्येतेसमस्तदशास्वपि॥२१॥
इतिश्रीवराहमिहिराचार्यकृतेबृहज्जातकेनाभसयोगाध्यायोद्वादशः॥१२॥
अधमसमवरिष्ठान्यर्ककेंद्रादिसंस्थेशशिनिविनयवित्तज्ञानधीनैपुणानि॥अ

॥नें॥ हनि निशि च चंद्रे सौधि मित्रां गवाक्षे हा ॥ वहमित नदृष्टे विना वान्यान्नुवीचा ॥२॥ सौ
॥टजा॥ स्यः स्मरारि निधनेषु धियोगरं दोस्लसिंसु मूपमावित्रि निपालजन्मास पत्न सोरख
॥१८॥ विभवाहननगन्नव स्वदीर्घ्येषु षो विगतरोगामयोस्तुजाना ॥३॥ किनाकेंस्तन फानफा
तु हधुरा: सोगत्यो भयस्वैर्यै हे: शीतांशोः कपितान्मयान्नुवकुभि: केमद्रुमोन्यैक
सो ॥ कैंद्रे शीतकोरथ वा गृहरुपुते केमद्रुमोगनेष्यते केचित्केंद्र नवांशकेषु हिबुंदन्नु नि
ग्रतिज्ञानते ॥६॥ त्रिंशान्नत्रपास्तुन फानफा रव्या: षष्टित्रपुदोर्धे ॥ कमभेदा: ॥६ष्का
विकल्पे: क्रमशोभिनीयनीते निष्ट्रानिःस्तुनरन्नीति ॥७॥ स्वयमधिगत वित्तः पार्थि
सस्तसमो वा भवति हि सुनफायो धीधनाख्याति मांस्याम्र पुरगदशरीरः शील्वा व्या
न कीर्ति विषय सुखसुवेषो निर्वृत्तस्यानफायां ॥८॥ छत्पन्नभोग सुखभुग्धन वाहना ॥राम॥
ढ्यस्त्यागान्वितादुरुधराप्रभवः सुभृत्य ॥ केमद्रुमे मलिन दुःखित नीच निःस्वाः प्रे ॥१८॥

ष्याः खलाश्च नृपतेरपि वंशजाताः ॥६॥ उत्साहसौर्यधनसाहसवान्महीजः सौम्यः
पटुः सुवचनो निपुणः कलासु ॥ जीवोर्थधर्मसुखभाङ्नृपपूजितश्च कामी भृगुर्ब
हुधनो विषयोपभोक्ता ॥७॥ परविभवपरिच्छदोपभोक्ता रविजेनयो बहुकार्यकृ
द्गणेशः ॥ शुभकृदुडुपोह्नि दृश्यमूर्तिर्गलितनुश्च शुभोन्यथान्यथेष्टः ॥८॥ लग्ना
दतीववसुमान्वसुमाञ्छशांकात्सौम्यग्रहैरुपचयोपगतैः समस्तैः ॥ द्वाभ्यां समो
ल्पवसुमांश्च तदूनतायामन्येष्वसत्स्वपि फलेष्विदमुत्कटेन ॥९॥ इति श्रीवराहमि
हिराचार्यकृते बृहज्जातके चंद्रयोगाध्यायस्त्रयोदशः ॥१३॥ तिग्मांशुर्जनयत्युषे
शसहितो यंत्राश्मकारं नरं भौमेनाघरतं बुधेन निपुणं धीकीर्तिसौख्यान्वितं ॥
क्रूरं वाक्पतिनान्यकार्यनिरतं शुक्रेण रंगायुधैर्लब्धस्वं रविजेन धातुकुशलं भा
ण्डप्रकारेषु वा ॥१॥ कूटस्त्र्यासवकुंभपण्यमशिवं मातुः सवक्रः शशी सज्ञः प्रश्रितवा

॥ॐ॥ कुसुमर्पेनिद्धरांसौमभागप्रकीर्त्त्यान्वितं॥ विक्रांतंकुलमुख्यमस्थिरमतिंविज्ञेस्यइसांगिरा
॥बृजा॥ वहुगारोगसमितःहयादिकुशलंमार्थिकः पुत्रभूस्तुतं॥१॥ मूलादिस्नेहकूटव्यवहऽथनिव
॥२०॥ ऐनवाकुयोद्गास्तसौम्येत्रुष्येष्वतःसजीवेभवेतिनरपानुःशानविनोद्विजोवा॥ गो
पामल्लोयस्त्तःपयुवनिरनोघृतकृत्सहुरेत्स्युदुःखामौसत्यसंधःसमस्तवित्ततनय
भूमिजेनिंदितस्य॥३॥ सौम्येरंगचरोवृहस्पतियुतेगीतप्रियोनर्त्तकविद्वान्भीभूगुण
पःसितेनमृदुनामायापटुर्लेखक॥ सद्विद्योवहुदारवान्बहुगुणःसुक्रेणसु
केतुरोज्ञेयःस्मसकेरोसितेनघटकृज्ञातोन्नकारोपिवा॥४॥ असितसितसमा सूपकारः ४
गमेल्पचक्षुर्युवतिसमाश्रयसंप्रवृद्धवित्तः॥ भवतिचलिपिपुस्तकादिचित्रंवेमाफ
धिनफलंपरतोविकल्पनीयं॥५॥ इतिश्रीवराहमिहिराचार्यकृतेबृहज्जातकेद्वि ॥राम॥
ग्रहयोगाध्यायश्चतुर्दशः॥१४॥ एकस्थैश्चतुरादिभिर्वलयुतैर्जाताःपृथग्वीर्य ॥२०॥

गेः शाकपार्थिवीविक्रमित्रुनृपश्च रक्तोनिर्ग्रंथवन्यायशनाः॥ माठेयजनगुरुत्नपाकरमि
नयाभाकरीनैः क्रमात्प्रयन्त्याबलिभिः श्रमाःपरजिनैर्वलत्सामिभिः प्रभुतिः॥ २॥ र
विलुप्तकेरहीतिनावलिभिर्लक्ष्मतभक्तयोनराः॥ स्वभित्ता चिन्तमात्रदीतिता निरू
तेरन्मनिरीतिनैरपि॥ ३॥ जन्मेशोन्यैर्ययदृष्टोकपुत्रंपश्यपत्या किंजन्मपंचावलोनं॥
दीतांपाप्नोत्या किं इंद्रचक्राणांसंस्थैर्भोमाकौशोसौ रदृष्टेचचंद्रो॥ ४॥ सुरगुरुप्रशिष्ट
राज्ञा किंदृष्टाप्तुधर्मेवउरुरयनृपतीनांयोगजलीयिकृत्स्यान्॥ नवमभवनसंस्थ
मंदरागैर्दृष्टेभवतिनरपयोगादीतिनः पार्थिवेंद्रः॥ ५॥ इतिसूत्रीवराहमिहिरा
चार्यकृतेवृहज्जातकेप्रव्रज्याध्यायोपंचदशः॥ १५॥ त्रियम्भूवराजनुरूपःसुप
गोदन्तोप्विनीश्रुमविमांसु॥ हृतनिश्चयमस्तपरोदत्तः सुषितस्वभरंगाष्ठै॥ २॥ ब
कुश्रुकारदारस्तलोलनतीक्ष्णिकालुविरलगतः॥ शांकिरापगमस्तसुविः प्रियवदः १

॥ज्यो॥ स्थिरमतिः सुरूपश्च ॥४॥ चपलश्चतुरो भीरुः पटुरुत्साही धनी स्नेही भोगी ॥ पाठग
॥स्त्रीजा॥ श्चितः कृतघ्नो हिंस्रः पापश्च रौद्रर्क्षे ॥६॥ दान्तः सुखी सुशीलो दुर्मेधा रोगभाग्विपा
॥२१॥ सुश्राम्यत्सेनच संतुष्टः पुनर्वसौ जायते मनुजः ॥७॥ शान्तात्मा सुभगः पंडितो ध
नी धर्मसंश्रितः पुष्ये ॥८॥ शठः सर्वभक्षपापः कृतघ्नशीलश्च भौजंगे ॥९॥ बहुभृत्यध
नो भोगी सुरपितृभक्तो महोद्यमः पित्र्ये ॥१०॥ प्रियवाग्दाता द्युतिमानटनो नृपसेव
को भाग्ये ॥११॥ सुभगो विद्याप्तधनी भोगी सुखभाग्द्वितीयफाल्गुन्यां ॥१२॥ उत्सा
ही धृष्टः पानपो घृणी तस्करो हस्ते ॥१३॥ चित्राम्बरमाल्यधरः सुलोचनाङ्गश्च भ
वति चित्रायां ॥१४॥ दान्तो वणिक्कृपालुः प्रियवाग्धर्माश्रितः स्वातौ ॥१५॥ ईर्ष्युर्लुब्धो
द्युतिमान्वचनपटुः कलहकृद्विशाखायां ॥१६॥ आढ्यो विदेशवासी क्षुधालुरटनो ॥राम॥
नुराधायां ॥१७॥ ज्येष्ठासु न बहुमित्रः संतुष्टो धर्मे विप्रचुरकोपः ॥१८॥ मूले मानी धन ॥१९॥

वान्सुखितोहंसःस्थिरोभोगी॥१६॥ दृष्टानंदकलत्रोमानीहृष्टःसोहृदःस्वजनलोकेदेवोवे
स्वविनीतधार्मिकवकुमित्रकृतज्ञसुभगस्व॥१७॥ श्रीमानश्चवेनेकनवानुदारःद
राधनान्वितःख्यातः॥ दानाढ्यशूरगीतप्रियोधनिष्ठासुधनलुब्धः॥१८॥ स्फुटवा
क्यमनीषिपुत्रासाहसिकःशान्तभिषग्जिद्द्रोग्रोग्यः॥ भाद्रपदास्तूद्विग्नःस्त्रीजितध
नपटुरदातांच॥१९॥ सुकालःसुखीप्रजावान्जितशत्रुधार्मिकोद्वितीयास्थ॥ संसूर्णा
गःसुभगःशूरःसुचिरःपेवान्योसे॥२०॥ चुनानान्वहृद्गुल्लगाकलघुभुकनिम्नः
साद्रेटनःकामीदुर्बलजानुरस्थिराधनःशूरोंगनावल्लभः॥ सेवाज्ञःकुनखीव्रणा
कितश्चिरोमानीसंहास्यायुजःश्वासुपापारीनलेकितानिचपलस्नायेतिभीरुः
क्रिये॥२१॥ कान्तःखेलगतिःस्थूलवदनःस्पष्टास्यपार्श्वेङ्गितल्पागील्केशासरुः
प्रभुःकक्षुरवांकन्याप्रजस्स्मृप्रमले॥ सुवैवैर्धुधनान्मैःसविरिरुचिरःसौभाग्ययुक्त

॥ॐ॥ तमीशीमाग्नि: श्रमसमप्रियप्रस्थिरस्त्रहन्मधंतसमेरथ्योगवि॥धी॥ शालीलोलः स्युरेतोपचा
॥हजा॥ रक्तपालस्नामत्तराः शात्वविह्वलः कुंचितमूर्द्धजः पृदुगनिर्न्होसंशा नरघूर्नवितः॥ नावेंगः
॥२२॥ प्रियवाक्सुभक्तारा ह्यचिरगीतप्रियो नृत्यविन्स्त्रौ वैर्या निर्गतिंसमुन्नतन सेष्टं इन्द्रैतीय
तेगा॥ श्यावकठ्डुतगाः समुन्नतकरिः स्त्रीनिर्जितः सत्कुहृद्वेवन्तः प्रचुरगलयुः तवध
नेः संयुत्स्पेनचंद्रवुल॥ कृत्तः पीनगलः समेनिचवशालस्याम्नास्तुहृद्वत्मलस्लो यो घ्रान
रतः स्वेदस्मसाजितजातः शाशांकेनर॥ पोतीतए: स्थूलकनुर्मुखशालवदनः पिंगल
रोग स्यान्मजः॥ स्त्रीद्वेषीप्रियमानकामनूनगः कुप्यत्स कार्श्यविं॥ स्तुत्स्वसावर
दंनमानसहजासंपीडितस्त्यभवान् विक्रांत स्थिरधीसगांभ्रितमनामातुविधेयो
केभे॥ ने॥ ब्रीडासंघरचाम्स्वीतरागनिः स्त्रलांसबाहुः स्तुरवीश्नतए: समरतःक ॥रामा॥
लाह्यनिष्ठुरा: शात्वाद्येविज्ञानिकः॥ मेधावीस्तुरनप्रियः परस्देहौविंनेस्त्रसंयु ॥२५॥

न्यते कन्यायां परदेशगः प्रियवदः कन्याप्रजो लग्नजः ॥१०॥ तुलेत्रज्ञास्त्ररामाधुरु
जनरतः प्राज्ञः शुचिः ह्रीजितः प्रांशुर्ननतनासिकः कृशश्चलन्नग्नोऽटनो यो लि
नः ॥ जीनोगः क्रयविक्रयेषु कुशलो देवद्विनामासक्तबंधूनामुपकारकृद्विषमि
नल्पक्तस्तुतैः समेतो ॥११॥ पृथुलनयनवक्षा वृत्तजंघोरुजानुर्जनकगुरुवियुक्तः
शैशवे व्याधितस्त्वा ॥ नृपतिकुलपूज्यः पिंगलः क्रूरचेष्टो झषकुलिशखगांकः
छन्नपापोऽलिजातः ॥१२॥ व्यादीर्घास्यशिरोधः पितृधनत्यागी कविर्वीर्यवान्
वक्ता स्थूलरदः श्रवोधरनसः कर्मोद्यतः शिल्पवित् कुब्जांसः कुनखी समां
सलभुजः प्रागल्भ्यवान्धर्मविद्बंधुद्विन्मनाः समेति च वशं सामैव साध्योऽश्व
नः ॥१३॥ नित्यं लालयति स्वदारतनयान्धर्मध्वजोऽधः कृशः स्वक्षः क्षामकटिर्गृ
हीतवचनः सौभाग्ययुक्तोऽलसः ॥ शीतालुर्मनुजोऽटनश्च मकरे सत्त्वाधिकः का

॥ॐ॥ व्यकृल्लुजोगा म्युन्नगगाना स्तनिरवनः संन्यकृल्लज्ञो घृएगी॥२६॥कर्मभालःशिवाल्लु
॥हृज्जा॥ स्वदेगमशदीर्घतनुःश्वश्चुचरणो हृदश्जनवनास्यकटिजठर॥२॥परव निनाघेपापनि
॥र.श्री॥ रनःलघयष्टाङ्घिषुतःप्रियकुसुमानुलेपनस्तुहद्वृटजाधुसर॥३॥२५॥जडपरधनभो
क्तादारवासानुरक्तः मनहविरशारीरलुगनासेगन्हृत्क॥४॥भिभवनिसपर्त्नी
स्त्रीजितस्त्वाहदृष्टिर्द्युतिनिधिधनभागीविन्दितस्त्वान्यरोषगा॥५॥बलवतिराशेण
तदधिपतेवसवलयुतःस्यात्यदितुहिनाशु॥६॥क्षयिनफलानामविकलदानास्य
शिवहतान्येप्यनुपरिचिंत्या॥७॥अयितस्तनुरोरटनाल्यवितःक्रियगत्नायुध
भ हिंलुगभागा॥गविवसुसुगंधपराएजीवीवनितादिदकुशलस्वरोययवाये१४॥
विद्यान्यातिषतिनवात्मिषुनगेभानोकुलीरस्थितेनीतणव:परकार्यकृत् ॥राम॥
मपघस्तेरोम्रसंयुज्यते॥संक्रस्यवनशैलगाकुलरनिर्वीर्यातितान्त:सुमान्क ॥२३॥

न्यास्थेलिपिलेख्यकाव्यगाथितज्ञानान्वितः स्त्रीवत्॥१२॥ जानन्लोलिनिशौं-
डिकोधृनिवतोऽहि रपको नीचक्रकृवः साक्षिको विषानिनधनः शास्त्रातं
लिख्यिते॥ मन्तृस्योधनवान्धनुर्द्ध रोगेनीत्तगोभिषक्का हृको नीचोज्ञःकुव
रिकमूगेल्पधनवान्लुब्धोन्यभागोरत॥१३॥ नीचोघटेत्तनयभाग्यपरिच्यु
तोस्वलेयोत्यपरप्रकिभवोवनिनाहतोन्यो॥ नत्तत्रमानवन्तुनुअतिमेविभा
गोलक्ष्मादिशन्नुनहिनरश्मिदिनेशयुक्ते॥१३॥ नरपतिसत्कृतोटनस्थस्त्प्रवरि-
कृमधनाः तनतनुचौरभूरिविषयांश्चकुजनःस्मरहे॥ युवतिजितान्सुहृत्सुवि
षमान्परदाररतान्कुरुतेकहेवेषभीरुवहषान्सितभेजनयेत॥१३॥ बौधेसह
लनयवान्निसुहृत्कृतज्ञोगांधर्वयुद्धकुशलः कृपरोगभयोयो॥ बोड्दयवान्स्
लिलजानसमार्जितस्वः शान्तस्वभूमिनये विकलः खलस्य॥१७॥ निसः स्लो

॥जो॥ कुम्भेऽस्तोवनांगवचः सिंहे ल्पहा गात्मजो जैवनेकारपुनेंद्रदस्म विवृःस्वानोभयो
॥रत्ना॥ ल्यात्मजः ॥२६॥ रवाली निधनो टनोन्तरतल्लीतणस्वकुंभस्थिते भौमसूरा धनात्म
॥२४॥ जो मृगनतते भूपोयवा नल्मम ॥२७॥ हतनपा रतनालिकेवारनिस्तोः कुस्त्री २५
कलूटकूहसस्यरताः कुजेवे ग्राबाधभूरिस्तनदाधनाज्ञेनेष्टाः सौक्रेवदान्य
गुरुभक्तिरता स्वसौम्ये ॥२८॥ विकल्पनः शास्त्रकलाविदग्धः प्रियंवदः सौख्यर
तः ल्लतीये ॥ बला जितः सः स्वजनस्य शत्रुः शशांकजे शीतकरे तु युक्ते ॥२९॥ धान्ये
ह्यगो विधनस्तुतात्मजो टनोन्नः स्त्रीलोलः सपापरवेर्वा कराशिगे ॥ ह्यसागीतः
सत्तुरगुराः सुखोत्तमावा नयुक्तिन्तो विगतभयस्वषष्टराशौ ॥३०॥ गामरकेमहे
दस्याशिल्पतुङ्गीकृतावान्विशिष्टकरोबुधे केन्द्रे ॥३१॥ पमल्कनपण्डितान्नवाको ॥राम॥
नवमेन्तेजितसेवकोऽन्यशिल्पः ॥३२॥ सेनानीविकुविन्नदारतनयोदानास्तुभूत्य ॥२४॥

त्वमीनेत्रोद्दात्तरुणाग्निनः स्तुरगुरोरत्यातः पुमान्कोणजभो । कस्तांगः मसुतायमि
त्नतनुपदसाराशिपः कोक्रमेवाधभूरिपाठिदाल्मनरुहन्माविव्ययुतः सुखी ३५॥
चांद्रेः त्रनस्तुनसदाःविभवुप्रज्ञासुरवेरन्वितः सिंहस्याद्दलनायकः सुरगुरौ मोक्षे
चयवंद्वभोा सतैमांडलिकोनरेंद्रसचिवः सेनापतिर्वाधनीकुंभे कर्केटवत्सलानि
मके स्त्रीचास्सविनोसुखी॥३६॥ परयुवतिरत लुर्दयेवादेईनविभवः कुलपांश
नः कुनवैः। सवलमतिधनोनरेंद्रपूज्यः स्वजनविभुः प्रथितो भयः सितेवा॥३७॥ स्ट
पकुल्पके रथवाल्कलाविन्मिपुनेषट्टगवेतिनीचकर्मारविजेगानेमदारिसृस्ने
हुभगः स्त्रीविजितोरतः कुनार्यो॥३८॥ द्विभार्योद्दीभीरुः प्रबलमदशोकस्तुरु
शिभृतगे योषाप्राप्तः स्वरयुवतिर्मदतनयः। पारोः सूज्यः मसल्तुरगसहितः
दानवगुरौ क्रषोविद्वानाढ्योनृपजनितस्रज्योनिसुभग॥३९॥ मृपोटनः कपट

॥ॐ॥ वान्वितसुहृद्युमेनेकीटेतुबंधवधभाक्चपलोघृणास्य॥ निःकिंसुखाप्येतनयःसबलि
॥हृजा॥ नस्थलेखे ऽस्तापतिर्भवतिमुख्यपतिस्थवैबोधे॥७॥ वक्रे स्त्रीशेनवक्रविभवोभूः
॥२५॥ रिभार्योऽहृष्यस्थेरव्यानःसोऽन्नगणणापुत्रवलयामसूज्ञोपवंश्यो॥ कर्किरपलोविक्र
लदशनोमानहीनोसुतोज्ञःसिंहेनार्यैर्विसुखतनयोविंशिष्टिकृन्मूर्येषु३०॥४५॥
सेतःपद्मपितोनैऽंभवनेसत्पुत्रजायाधनेनान्वितेऽन्नगनेर्केजेपुरवलयामायः
नेनायवा॥ अन्यस्त्रीधनसंयुतःपुरवलयामामनणीर्मैदहक्सतोन्नेमलिनःस्थि
रांगेविभवोभोक्ताक्जातःपुमान्॥४६॥ शिशिरकरसमागमेनरागनोमहस्माप
लेसदुंदतिलमनातं॥ फलमधिकमिदंयदन्नभावाभवनभनायगुरोर्विचिन्तनी ॥रामः॥
या:॥४७॥ इतिश्रीवराहमिहिराचार्यकृतेवृहज्जातकेराशिशीलाध्यायःषोडशः ॥२५॥
२६॥ अंडेभूपत्रुधोनृपोपमगुणीस्तेनाधनाश्वाजगेनिःस्वलेनरूपात्वभूपधनि

नः श्रेयः कुन्तोष्ठे गोविन्द्रैश्योयोव्यवलो ऽपाधिवत्तुधा श्रीनंतुवायाधनाः स्तै
यो ध्रुवाविहाभूमिपतयोयोजीविद्ग्रोगितो ॥२॥ न्योनित्तोद्यनरंद्वनापितन्
पत्तेशवातुधाघेस्रोन द्रूपवमूपनेपुराघुनाः पष्टेषुभेः स्त्राग्रयः ॥ पूकेमूः
पस्तुवरोकाऽवरीत्रः शेषतिनेनेनूनोक्रीटेयुग्मपितानननत्रयरजकोव्यगोधना
भूपति ॥३॥ ज्ञात्वुवीशजनाश्रयाश्चनुरंगपापैः सदैभ्यः शठाग्रतुवीशनरंद्रप
ज्ञिनधनिद्रव्योनभूपाम्रैगा ॥ भूपोभूपसमोन्यदारनिरतः शेषेश्चकुंभस्थितेनरु
सवेश्चोरूपविद्रुधश्चुरूपवेगपापयश्चपापपत्तिता ॥४॥ नोरयात्रदलाथितेः सुभकरे
हदः शशीनद्रुनः श्रयशोनतस्तिनिभिः सुहृद्गनवगोवावीतितः शास्यता ॥ यमेगोकेत्
तिराशिवीनणाफलनहादशांशोस्तनहपाद्येरवलोकितेपिशशिनिंद्रयनव
शुघन ॥७॥ मारनकोवधकचिः कुशलोनिपुणेभूपोयेवान्कलरुष्टात्तितिजा

॥ॐ॥ शशंसेद्यामूर्खोन्यदाररतकाव्यविद: सितांशेमकाव्यकुजस्तु स्वपरान्यकलत्रगस्थ ५
॥बृजा॥ बोधे हि तं गच्छेच्चौरकवीद्रमंत्रिगेयज्ञ शिल्पनिपुणाः शशिनि स्थितेंशे ॥ सांशेत्स्व
॥२६॥ गात्रधनस्तु वनपक्षिमृगस्य जीवी पापक्षकृत्स निरताश्च निरीक्षमाणा ॥ ६ ॥ सक्रोधनृ
पतिसमक्षतो निधीश: सितांशेपमृत्युकृतोनि शिल्पकर्मा ॥ जीवांशे समयितबलो
रोगार्दे हृष्टगात्रस्यन्नः सचिवादिविकामहष्टजी [illegible] ॥७॥ स्वल्पगपत्य [illegible] रवित [illegible] निषा शो०ल:५
मानारचकः कर्मशीलोनुरक्तो इष्टस्त्रीष्टः कूपरागस्थार्कि भागे वृद्धे मानेतद्दृदि
द्वारदिहृष्टा ॥८॥ वर्गोत्तमनवपरगो शुभं यदुक्तं तत्तुष्टमल्पलघुतानां शुभंकरेण ॥ वीर्या शु४
न्वितांशकपतिर्निरुणाद्धिरर्वेराशीतु राशस्य फलमंशफलं ददाति ॥९॥ इति श्रीवरा
हमिहिराचार्यकृते वृहज्जातके दृष्टिफलाध्यायः समाप्तः ॥ ॥ ॥जा॥
लनयनो निश्चेरोको तनुस्यमेषसत लिमितनयन: सितसंस्थ निशाध: ॥ जीवे धो ॥२६॥

सुःस्वांशगेहगतेबुधेह्यात्तःपतंगेभृगौद्वैःशान्नृपहृतधनोवक्रगेसौद्वितीये॥२॥
मतिविक्रमवांस्तृतीयगेर्केविसुखःपीडितमानसश्चतुर्थे॥ सुतोधनवर्जितो
त्रिकोणेबलवान्सुखेउज्झितश्चशत्रुनाशे॥३॥ स्त्रीभिर्गतःपरिभवंमदगेपतंगेमल्ला
त्मजोनिधनगेविकलेक्षणश्च॥ धर्मेसुतार्थसुखभाक्सुकृतश्चशौर्येभाक्खलाभे
प्रभूतधनवान्पतितस्तुरिःफे॥४॥ मूकोन्मत्तजडांधहीनबधिरःप्रेष्यःशशां
कोदयेस्वतांजोच्चगतेधनीबहुसुतःसस्वःकुटुंबीधने॥ हिंस्रोभ्रातृगतेसुखेस
तनयेसुतान्वितोऽथभावान्वितोनिकारिमंदृक्कायवक्रिमदनतीक्ष्णोलसश्चारिगे॥४॥
ईर्ष्युस्तीव्रमदोमदेबहुमतिर्व्याधिताद्दिंतश्चाष्टमेसौभाग्यात्मजमित्रबंधुधनभा
ग्धर्मेस्थितेशीतगौ॥ निष्पत्तिंसमुपैतिकर्मधनधीशौर्ययुक्तःकर्मगेख्यातोभा
वगुणान्वितोभवगतेक्षुद्रोंगहीनोव्यये॥५॥ लग्नेकुजेक्षततनुर्धनगेकदन्नोधर्मे

॥ॐ॥ सुवानुदिनकरयुगतिमोन्नमंसस्थे॥ विद्वज्जनिमखलपंडितमत्यशत्रुर्जन्मेज्ञविष्कलगुणाः
॥हजा॥ परलोके वृद्ध्या॥४॥ विद्वान्सुवाक्यः स्वरूपगुणः सुखी च धीमान्गशत्रुः पितृतोधिकश्च॥ नी
॥२७॥ चबलपत्नीकधनः सलाभः खलस्वजीविक्रमशौर्यविलग्नात॥५॥ स्मरनिपुणः सुख
वांश्च विलग्नप्रियकलहो लग्नेस्थिते स्तुः॥ नन्दयनगतेस्तु खिनोभ्रगुनेत्रे गुरुवधो
न्यगेहेमधनोत्थे॥६॥ अष्टमगौरोगीमदनवशगोन्यैर्न मलिनः शिशुत्वपीडान्वितः
सावित्रस्तुतलग्नेन्यलसदाकः॥ गुरुस्वर्तोंत्यस्थे नृपतिसदृशाश्चामपुरपः सुविद्वां
श्चार्वेगोदिनकरसमोन्मत्रके स्थितः॥७॥ सुहृदरिपत्नीयस्त्वंतुंगस्थितानां
फलमनुपादिकिंपलनदेहादिभावे॥ स्मसुपचयविपत्नी सौम्यपापेषु सत्स्यः
कथयति विपरीतं रिष्फषष्ठाष्टमेषु॥८॥ उच्चत्रिकोणसुहृत्शत्रुनीचगृह ॥रम॥
गार्कगे॥ स्तुभं संपूर्णं पादोनं दलं पादाल्पनिष्फलं॥९॥ इति श्रीवराहमिहि ॥२७॥

राचार्यकृते बृहज्जातके भावाध्यायोष्टादशः १८ कुलसमकुलमुख्यबंधुपूज्या
धनिसुखिभूपनृपाः स्वभैकवृद्ध्या ॥ परविभवसुहृत्स्वबंधुपोष्या गणपबले
शनृपाः स मित्रभेषु ॥१॥ जनयति नृपमेकोप्युच्चगो मित्रदृष्टः प्रचुरधनसमेतं मि
त्रयोगाच्च सिद्धं ॥ विधनविसुखमूढव्याधितावंधनबद्धवधदुरितसमेताः श
त्रुनीचर्क्षगेषु ॥२॥ न कुंभलग्नं शुभमाह सत्यो न भागभेदाद्यवना वदंति ॥ कस्य
कुंभेदो न तथालिलिप्ता राशेः तिग्रसंगत्यिति विष्णुगुप्तः ॥३॥ याते त्वस्तसमभेश
दिने शशिनो जातो महोद्यमवलार्धयुतो नितंतः ॥ बोद्धेशीशुभेष्वपि जिमार्द्दव
कांतसौख्यसौभाग्यधीमधुरवाक्संयुतः प्रजातः ॥४॥ नालवतो रात्रपरलग्ना
स्तुतेयानराः स्तुगुणाश्चमध्या ॥ अमलाहोराद्भुवनस्थितेषु मनुष्या भवंति कुक
गुणैर्विहीनाः ॥५॥ कल्याणरूपगुणमात्मसुहृद्दृकाणा वक्रोन्यगलदधि

वृश्चिकाद्यो द्वितीयो कर्कद्वितीयस्तृतीयो मीनस्तृतीयः एतैर्व्यालद्रेष्काणाः
मेषाद्यस्तृतीयो मिथुनद्वितीयस्तृतीयो सिंहद्वितीयस्तृतीयो कन्याद्वितीयः

नायुधद्रेष्काणौ ॥ आलोद्यतायुधचतुष्टयरोगदंड्रे पुत्रीत्तरोंगिकिन्नरगुरुतल्पगतो
ट्रस्य ॥ ६ ॥ लेनाभोकापेडिताद्यानदेहः क्लीवः स्तुतोविपिटिकृद्यास्तदृनि ॥ ७ ॥ पापोहि
स्ताभीः स्वत्रोनमोशेषुषामोशाशाशिवद्द्रप्टांशे ॥ ८ ॥ जायान्वितोबलविभूष
रा मनयुक्तलेजोनिसाहसधुतस्रकुजेक्षभागे ॥ ९ ॥ गीम्नतस्युवनिर्विषमान्य
दारेद्रः स्वीपहिदपुतोमलिनोर्कद्रेने ॥ १० ॥ स्त्रीशोगुरोधनपशस्कुरवद्विजस्तु
तेजस्विपरन्यनिरुगुयमभोगवंत ॥ ११ ॥ मेधाकलाकपटकाव्यविवादशिल्पशा
स्त्रार्थसाहसयुतोः शशिजेतिमान्या ॥ १२ ॥ सत्रिशांशेबकुसुतस्तुरवालाग्यभा
र्यायपरः शुक्रेतोवणः सललितवद्युसुभगोरोद्रियस्त्र ॥ १३ ॥ स्त्री लस्त्रोविषमव
धकोमद्गुणाबोस्ब विमोत्रावांगीरोविख्यातियुतेषा रस्तुत्रांशकेषु ॥ १४ ॥ इतिश्री
वृहज्जातकेवराहमिहिराचार्यकृते नेत्राश्रयपोगाध्याय एकोनविंशतितमः ॥ १९ ॥
मिथुनद्वितीयः सिंहाद्यः तुलाद्वितीयः कुंभाद्यः एतेपक्षिद्रेष्का
णाः

॥ ओं ॥
॥ श्रीज्ञा ॥
॥ १५ ॥
कर्कस्तिहस्य
साद्योसिंहद्वि
तीयः तुलात
तीयः वृश्चि
कतीयः सि
हत्तीयः ध
न्विप्रथमः
मकरप्रथमः
एतेचतुष्प
दद्रेष्काणाः

तिः तुलात
तीयः धन्वि
प्रथमस्तृती
योमकरद्वि
यन्मेसा
युधद्रेष्का
णाः मेषद्वि
तीयः वृष
॥ सप ॥ द्वि
॥ २८ ॥ तीय
स्तृतीयो

स्तंतुंगमूलत्रिकोणगाःकंटकेषु यावंतआश्रिताः ॥ सर्वे एव तेन्यकारकाः कर्मगस्तु ते ज्यो॰ १
षांविशेषतः ॥२॥ कर्कटोदयगतेयथोडुपेस्वोच्चगाः कुजयमार्कसूर्यजाः कारकानिग
दिताः परस्परं लग्नगस्य सकलोंबरांबुगः ॥२॥ सत्रिकोणगोच्चगाहिबुकस्वमानयदिक
र्मगः सुहृत्तदुहुणसंपन्नःकारकस्यापिसमस्ततः ॥३॥ शुभंवर्गोत्तमेजन्मवेशिस्था
नचसमहृते शशस्तेषुचकेंद्रेषुकारकाख्यग्रहेषुच ॥४॥ मध्येवयसःसुखप्रदाः
केंद्रस्थागुरुफलंजन्मपाः पृष्ठोभयकोदयर्क्षगास्त्वंत्यांतः प्रथमेषुपाकदाः ॥५
दिनकररुधिरौप्रवेशकालेगुरुभृगुजौभवनस्यमध्ययातौ ॥ रविसुतशशिनौ
विनिर्गमस्थौशशिजस्तुनयःफलदःसर्वकालं ॥६॥ इतिश्रीवराहमिहिराचार्यकृते
बृहज्जातकेप्रकीर्णाध्यायोविंशतितमः ॥२०॥ लग्नात्सुतकलत्रभेशुभपति
सामेयवालोकितेचवद्धाद्धायदिसंपदस्तिदिनयोज्ञैर्योन्यथासंभवः ॥१॥ पाथोना

॥ॐ॥ दयितेरवौ॥ विसुतो मीनस्थितो दारा॥ होऽपुत्रस्थानगतस्त्रपुत्रमरणं पुत्रोद्भवे नयेऽवनि॥
॥श्रीजा॥ उच्चग्रहैः॥ सितचन्द्ररवीन्दुसुतस्थितैर्मध्यस्थितैर्भृगुतनयेयवायद्यो॥ सौम्यग्रहैर
॥२॥ सहितसन्निरीक्षितेजायावधो दहननिपातपाशजः॥३॥ लग्नाद्युयाति गतयोः
राशिनिरशन्तयोः पत्नीसहितकनपनस्यवदंति जन्म॥ द्यूनस्थयोर्नवमपंचम
संस्थयोर्वा शुक्रार्कयोर्विकलदारसुतं हि जातं॥४॥ कोणोदये भृगुतनयेऽलचक्र
संधौ वध्यापतिर्यदि तिसुनहो मिश्रयुक्ते॥ पापग्रहैर्व्ययमदलग्नराशिसंस्थैः क्षी
णे शशिन्यसुतनकलत्रजन्मधीस्थे॥५॥ अस्तिकुजयोर्वर्गेनस्थे सितेनदृष्टीतिने
परस्युवनिगानलोचेत्तेहद्स्त्रियासकृतुस्थलैः॥ भृगुजशशिनो॥ रले भाद्योनरावि ॥सा॥
सुतोपिवापरितातनदृष्टेनृस्थो॥ स्युभैः समदापत्नी॥७॥ वृषाद्येवमदसुख
गेस्थद्दैत्येज्यपापैः शिल्पीत्र्यंशेशशिसुतयुतेकेन्द्रसंस्थाकिदृष्टो॥ दासंजातो ॥२॥

गा२

ग्रा विशेष: ५

रितिसुतगुरौरिःफ वक्रगे स्मरभागगे नीचोर्केद्वौ मेदनगतयोः ईक्षयोः सूर्यजेन दृ
पापालोकितयोः सितावनिजयोरस्तस्थयोर्बाधिर्यं चंद्रे दृष्टिकर्ककोटीश
कगते पापैर्युते गुह्यरुक् ॥ षष्ठीशे वक्रधनस्थयोर्शुभयोर्युद्रादृयमेरवौच
द्रे खे वनिजे लग्ने च विकलो यद्यर्कजो वृश्चिगः ॥१३॥ अंतः शशिन्यशुभयोर्मृगगे
पतंगे सासहृयक्ष्मकविद्रधिगुल्मभाजः ॥ शोषी परस्थरंध्रगोशत्रयोर्वी
र्द्वौः तत्रेषुवायुगपदेकगयोः कृशो वा ॥१४॥ चंद्रे त्रिमध्यः फ्रिककिंमृगाज्ञमा
गे कूर्टाशे मदधपेन दृवीक्षिते वा ॥ याते त्रिकोणमलिकर्किवृषैर्गे त्वकु
टीव पापसहिते रवलोकिते वा ॥१५॥ निधनारिधनेव्ययस्थिता रविचंद्रार्य
मायया तथा ॥ बलवद्ग्रहदोषकारणो मनुजानां जनयंत्यनेकधा ॥१६॥ नव
मायतनोयधीसुतानचसौम्यैरशुभानिरीक्षिताः ॥ नियमाद्भवनोपघातम

॥ओं॥ कारदैवज्ञत्वकरम्बुसमम॥१३॥ उदयस्तु उपेतुरा स्वोगतपिशाचोऽशुभयो त्रिकोणगो॥
॥ष्टजा॥ सोपग्रहमंडले स्वोदयस्थेन यनापवर्जितः॥१४॥ संस्पृष्टः पवनेन मंदगयुते यूने वि
॥३०॥ लग्ने गुरौ सौम्याहेव निजे स्थिते स्वभवने जीवे विलग्नाश्रिते॥ नद्वत्र्यंशस्थे वा नि
स्तनेध सौम्यजयूनगे जातेवा मसाज्वरश्मिननयेत्ती रोगावयेत्सीतेगो॥ शूलश्च
शापोष्टकस्थेन केन्द्रे नीचाधिपो ष्टकगते रश्मिभागे वा॥ एकोल्पम
ध्यवक्रुभिः क्रमशः प्रसूतानायास्तु रभ्युपगमक्रयगर्भदासाः॥१६॥ विज्ञानद
(विस्फोटः)
शनः पापैर्दृष्टेष्वाजन्मयोदये स्वलाति श्रुभवेत्रेलग्ने नयोरष्टमेपि वा॥ नव
मन्देनेत्रः३ मस्तु नगपापैर्दृष्टे स्वावहदृत्तौरोगादिनकरस्तनेनैकव्याधिः कुजे नविकलः शुभा ॥एम॥
जितदृ नूं॥१५॥ व्ययस्तु तनधर्मगे स्सौम्यैर्भवनसमानविंधनाविकल्प्याः॥ भुज ॥३०॥
कागोमर्म गनिगडपाशदृष्टकारोर्वेलवदसौम्यनिरीतिनेश्च नद्वत॥१८॥ पहबवचेनो
ताधुः

पस्मानगैः त्रयीच निशाप्रतेनोस्त्रवितनयेवक्रालोकं गतेप्रविवेशगो ॥ विकुजयमैः
सौम्यादृष्टेन भस्कलमाश्रिते भृतकमनुजः स्वैर्दृष्टैर्वेदाधममध्यमाः ॥१२॥ इति
श्रीवराहमिहिराचार्यकृते बृहज्जातके निष्टयोगाध्यायो एकविंशतितमः ॥२१॥
यद्यत्फलं नरभवे क्षममंगनानां तत्तद्वदेत्पतिषुवा सकलं विधेयं। तासां तु भर्तृ
मरणं निधनेवपुस्तु लग्नेंदुगं सुभगतास्तमयेपतिश्च ॥१॥ युग्मेषु लग्नशशिनोः
प्रकृतिस्थिता स्त्री सच्छीलभूषणयुता सुभदृष्टयोश्च ॥ ओजस्थयोश्च मनुजा
कृतिशीलयुक्ता पापा च पापयुतवीक्षितयोर्गुणोना ॥२॥ कन्यैव दुष्टा व्रजतीह
दास्यं साध्वी समाया कुचरित्रयुक्ता ॥ भूम्यात्मजर्क्षे क्रमशोंशकेषु वक्रार्किजीवें
दुजभार्गवाणां ॥३॥ दुष्टा पुनर्भूः सगुणा कलाज्ञा ख्याता गुणैश्चासुरसजित
दे ॥ स्यात्कापटी क्लीबसमा सती च बौधे गुणाढ्या प्रविकीर्णकामा ॥४॥ स्व

छेदापतिघातिनी च कुगुरगाशिल्पिस्सा धीदुर्भगाचाराकुलटाके भे नृपवधूः दुःस्थे
ष्टिता गम्यगा॥ जे वै नैक गुणालयस्स निर्गुणा विज्ञानयुक्तासतीदासीनीचरताकि
भे प। रता दुष्टा म्रजा स्या शोके॥५॥ क्षामिलग्न समाधुने: फलं त्रिंशांशके ऽदिदं॥ बला
बलविकल्पेन तयोः फलं विचिंतयेत्॥६॥ दक्षस्याग्वसितासितौ परस्परशेशो केवा
यदि घट राशि संभवो ग्रः॥ स्त्रीभिः स्त्रीमदनविषानले प्रदीप्तं संशान्तिं नयति नराकृ
तिस्थिता भिः॥७॥ शून्ये कापुरुषो बले स्फभवने सौम्यग्रहावीक्षिते क्लीबो स्ते बुध
मंदयोश्च रगृहे नित्यं प्रवासान्वितः॥ उत्सृष्टा नरगोक्रजेन्दुविधवा वाल्येस्तरा
शिस्थिते केन्येवास्तु भवीक्षिते केतनयेष्टुने जरां गच्छति॥८॥ आग्नेयै विधवालराशि ॥जन॥
सहिते मिश्रैः पुनः भवेत्क्रूरैः हीनबले सगे सप्तगे नासौमतिर्न सो क्षितौ॥ अन्यो ॥३१॥
न्यांशगयोः सितावनिजयोः [illegible] न्यग्रहाकामगना घूने वा यदि शीतरश्मि सहिते

भवेत्कुलटा तु जाया ॥ ७ ॥ सौरारौ लग्नगे सेन्दुशुक्रे माता त्वसाध्वी बंधकी पापदृष्टे ॥ कौजे व्यभिचारिणी १
सेन्दौ शस्ते सौरिणा व्याधियोनिः स्याद्दृष्टौ रणी वल्लभा सद्गृहेशे ॥ ८ ॥ दृष्टे द्यूने सूरखेः सूर्यजे तैः
शकेवा स्त्री लोलः स्यात्क्रोधनश्चावनेये ॥ ९ ॥ सौम्ये कान्ता नीचमो भाग्ययुक्ता विद्या
भर्त्री नैपुणा श्व बोधे ॥ १० ॥ मदनवश गतो मृदुस्त्वचेदित्रिदशगुरौ गुणवान्वितेन्द्रिय वा
यश्च ॥ ११ ॥ अतिमृदुरतिकामे भृगुसौयें भवति घटे समयस्थिते शशंके वा ॥ १२ ॥ ईर्ष्यान्वि
ता सुखपरा शशिशुक्रलग्ने ज्ञेन्द्वोः कलासु निपुणा सुखिता गुणाढ्या ॥ शुक्र
ज्ञयोस्तु रुचिरा सुभगा कलाज्ञा त्रिष्वप्यनेकवसुसौख्यगुणा शुभेषु ॥ १३ ॥ क्रूरे
ष्टमे विधवता निधनेश्वरोंशे यस्यास्तु तावदयमितस्य सप्तमे प्रादिष्टा ॥ सत्स्वर्थगे
शुभे शुक्रेऽस्ता स्वयमेव तत्स्यात्कन्यालिगोहरिषु चाल्पसुतत्वमिन्दौ ॥ १४ ॥ सौरे मध्य
बले बलेन रहितैः शीतांशुशुक्रेन्दुजैः शेषैर्वीर्यसमन्वितैः पुरुषिणी यद्योज रा

अष्टमस्थानं निधने इति पर्यायः दाठ ॥ क्रूरे इति ॥ अष्टमे सक्रूरे विधवता कदेशाल निधाने इति ॥ अष्टमा धीशांशय स्यांशे स्थितः एकं
कं द्वौ न वर्विशा तिरित्यादि ना गत संवधिव पवदंतत्तुल्ये वयसि विधवा स्यात् ॥ वा चिद्धूयः शब्देन दशावदर्शाः अष्टमेशदशा
यां चिवाहोत्तर कालमित्यर्थः ॥ अष्टमे सक्रूरे पि धनगे सौम्ये नार्यवादौ म्रियते ॥ वन्यार्वस्थिवक्राशिगेचंन्द्रे स्तोकपुत्रा १४

॥ग्रो॥ यश्चक्रमः॥ जीवाराम्बुजिदंदंदेवुवलिपुत्राग्रजरौगोसमेविरव्यानाभुविनेकथाराद्व
॥ष्टजा॥ कुशलानीत्रसवादिन्यपि॥२५॥ पापेलेन्नवमेगतनदरुत्स्यतुल्यागमत्रन्येयुवतिहिसल
॥३॥ मसायेन॥ उद्वाहत्वरणाविधौ मदनकालविनायामपिसकलविधेयमेतत्॥२६॥
रविसौवराहमिहिराचार्यकृतेष्टजातकेस्त्रीजातकाध्यायोद्वाविंशतितमः॥२२॥
रस्तुस्तेस्तुरहेहोरेनबालिभिलङ्गान्तकोपोद्भवलतस्यसुतभगातजोबद्धभवो
सीयान्विनेमूर्तिभिः॥ यस्त्रवातुधजोन्नरामयकृतलहत्तुल्कृतश्याष्टमेमृत्योघे
निधनेचरादित्पुरसाध[illegible]देयाविति॥२॥ शीलाग्राभिहितस्यहृयेकुजयात्मेत्तुः
वरबंधुस्यायोक्तपेमेद[illegible]कभूमिननयेर्वैधलकर्मस्थिते॥३॥ कन्यायोसज्जना
ज्जिमोसकरयोः पापग्रहैदृष्टयोः स्त्रातायथुभयोर्द्वयेकेशशिनोनोयनदा ॥ग्र॥
सज्जतः॥४॥ संदेककेदगजलोदरकृतोर्ष्टस्तुमृगाकेस्तगेशस्त्राग्निमभवः॥५ ॥३॥

षि न्यस्तुभयोर्मध्ये कुजेतैः स्थिते ॥ कन्यायां रुधिरोऽन्यगोपवज्ञ नितम्बद्वास्थिते शीत
गांशौ रन्ध्रेय दिनद्दैवात् हिमगोरङ्गे निपातेन मनः ॥ ३ ॥ बंधान धीनवमस्थयोः शुभ
योः सौम्यग्रहादृष्टयोः ईक्षणोत्सु समप्यै पापशनिगडैः छिद्रस्थितैर्बंधने ॥ कन्या
यामशुभान्वितेऽस्तमयगे चंद्रे सिते मेषगे सूर्ये लग्नगते च वित्तिश्च मरणोऽसौ हि नुकृमं
दैः ॥ ४ ॥ मूले गण्डान्ततनुः स्थखेचर निरते सूर्ये पिवा खेयमे सप्तमीरोगं हि मास्तु भिन्न
स्तु गपत्ताये स्विकोणगाश्चैः ॥ बंधुस्थे च रवौ विपुत्र च निजे सप्तमीरोगं दुःसं वीक्षिते काष्ट
नाभिहतः प्रयाति मरणं सूर्यो मजेनेक्षिते ॥ ५ ॥ बंधामन्दे गनिहते केतु कुजे हतन्
गः सप्तमीगे चन्द्र हि धिरा किं दिनराघुक्ते ॥ नरे खेकर्मे नवमे दये सुतवसंवस्यै धूमा निर्
धनशशी रवि कृहन्तान ॥ ६ ॥ बंधस्तकर्मेस्व हिते: कुजस्य ये मंदे नियोगात्मायुध शि
रवि क्षितिपालको पे ॥ ज्ञेयः क्षते शमिष्ठ न स्व शशी रपापे: सौरे डु भूमित नये: स्व स्व

॥ॐ॥ खामसदृष्टेः ॥१७॥ खस्थेकेंद्रनिजे स्मातलगनेयानेअपानात्द्वधाधेंद्रेन्मीडनजः कुजेलमप
॥ज्ञा॥ गतेरिंगि द्विनावंतुक्रमो॥ विलमध्ये हधिराक्के पीनकि रोगें धूकाजसो स्तेगेयोनेवागेलिने
॥३३॥ ङ स्थिये हधिरेमोमगलवंधाक्कयात॥१८॥ वीर्यप्रन्वितनवके वीतिनेतीरोदेगेनिधात्तस्थि
नेकेने॥ उद्योङ्गवरोगपीडयास्तुः स्यात्क्रिमिशस्त्रदग्धजः॥१९॥ चूनेरवोसहधि
रेनिधनेकेठेत्रती रोगेस्मानलगनेक्रिमगोत्वगगनः॥२०॥ द्वाविंशः कथितस्तुकारणा
द्रेष्काणरागेनिधनस्य सद्भिः लग्नात्मजाष्टमनवपत्निनभौममंदचंद्रैस्तु खेलशिख
राग्निकुयपाने ॥२१॥ द्वाविंशः कथितस्तुकारणांद्रेष्काणरोगे निधनस्य सद्भिः ॥ नत
स्याधिपतिर्भपोपि वानियोरांस्तगुरोः प्रयच्छति ॥२२॥ होरानवांशकप्रयुक्तसमा
नभौमो योगेऽन्ताणादिभिःतः पतिकल्प्यमेतत्॥ मोहस्तुमृत्युसमयेनु दिनांशतु ॥राम॥
ल्यः स्वेशेक्षितेन द्विगुणोन त्रिगुणः शुभेक्षा ॥२३॥ दहनजलविमिश्रेर्भेस्मसंक्लेद ॥३३॥

शेषे निधनभवनसंस्थेऽब्जो लग्नवर्गेर्विड्न्नः ॥ इति भावपरिणामस्थितनीचोच्चयोगाः
इष्टयुविरचितेन शास्त्राद्धृत्य नूतं कादिवित्तं ॥ २३ ॥ गुरुभृगुपतिसुक्रौ स्वर्युभौ मौ यमज्ञौ
वित्तधपितृनिधिस्थो नारकीयां स्वकुर्युः ॥ दिनकरशशिवाप्यो धिष्टितं स्वशत्रून् चाप्यं
सुपरसमनिकृष्टास्तु गरुत्मान् दनूके ॥ २४ ॥ जनितरपि रिपुंध्वं संयुतापालस्थितो
वा गुरुरयरिपुकेन्द्रस्थितिद्रगः खेटासुसंस्थ ॥ उदयतिमभवने त्वे सौम्यभागे च सौत्तोभे
वनियदि बलेन सौम्यस्तान् लग्नशेषाः ॥ २५ ॥ इति स्त्रीवराहमिहिराचार्यकृते बृहज्जा
तके नियोगाध्याये नव यो विंशतिमः ॥ २६ ॥ आधानजन्मापरिबोधकाले संस्थे
नो जन्म वदेहिलग्नात् ॥ सर्वोपराङ्गभवनस्य विधाङ्गनाबुद्ध त्रिराणि सूत्रतिं ॥ १
लग्नत्रिकोणेषु गुरुर्हि भागे विकल्प्यवर्षाणि वयोनुमानात् ॥ सौम्यो केलग्ने
केपि यतालुशेषैरप्यायनर्त्तो हृतु केचानानत ॥ भवं दज्जनीवाः पविवनेनीयोः स्यु

॥ॐ॥ कारमेदं यन्ते विलोमे॥ द्रेष्काणभागे प्रथमे तु रवौ मासोनुपातात्त्वनिधिर्विकल्प्य॥७
॥हजा॥ अत्रापि होरापटवो द्विजेंद्राः सूर्यांशतुल्यं तिथिमुद्दिशंति॥ रात्रिद्युसंज्ञेषु विलोमजन्म
॥३४॥ भागेश्ववेलाक्रमशो विकल्प्या॥४॥ केचित्शशांकाध्युषिता नवांशात् शुक्लांत
संज्ञं कथयंति मासं॥ लग्नत्रिकोणोत्तमवीर्ययुक्तं भं प्रोच्यते वा लमनादियोगात्॥५
यावद्गतः शीतकरो विलग्नाच्चंद्राद्वदेत्तावति जन्मराशिं॥ मीनोदये मीनयुगं प्रदि
ष्टं भक्ष्याहि तत्र काकेषु विचिंत्यं॥६॥ होरानवांशप्रतिमं विलग्नं लग्नाद्रविर्यावति
च द्रेकाणेतस्माद्वदेत्तावतिवाविलग्नं प्रष्टुः प्रसूतावि दिशात्समाहुरन्ये॥७॥ ज
न्मादिशेल्लग्नगवीर्ययोगाद्वाच्याङ्गुलप्रक्रमशुद्धवशिष्टं॥ मासीनतस्मोत्थितनि
ष्टनाभं वा यायास्तु षाड्गोदया गमदृष्टं॥८॥ मोसिंहौ जितुमाष्टको क्रियत्तुलकन्या ॥न॥
मृगो चक्रमानात्संवत्पादशांकाष्टमतविषये॥ श्लोकाः स्वल्पस्य गुराः॥ जीवाः॥ ॥३४॥

स्फुजिद्देवाः प्रथमवृद्धेषाशुभाः सौम्यबुद्धाशशीनां नियतो विधिर्ग्रैस्फुटैतो काग्यो
वतद्वगेराः ॥९॥ समाहृते त्रिघ्नभाजितशेषमष्टतं दत्तायवा नवविशोध्य नवाप
वाल्मानः ॥ एवं केन्द्रेलमहृज्जात्मजशत्रुभेभ्यः स्पष्टैर्देहेदयराशिवशेन तेषां ॥१०॥
वर्षन्तु मासतिथयो ह्युनिशाघ्रहूर्त्तनिवेलोदयते नवभागविकल्पनाः स्युः ॥ भूयो
दशादिऊरितानां सविकल्पमकोवर्षोदयोनवकेन्द्राविशोधनाभ्यां ॥१२॥ विज्ञे
यादशकेष्वल्पाक्षमंतुमासास्ते लयेवचा ॥ अष्टकेष्वपिमासाङ्गलिथयस्तु नया:
स्पष्टाः ॥१४॥ दिवारात्रिप्रसूतिं च नक्षत्रानयनं तथा ॥ सनकेष्वपिवर्गेषु नित्यमेवो
पलन्वयता ॥१३॥ वेलामयविलग्नेचहोराशंसकमेवचा ॥ सेचकेषु विजानीयान्नष्ट
जातकसिद्धये ॥१६॥ संस्काराः नामनाना हि गुणाःकासायागुले. समायुक्ताः ॥ न
छेषंत्रिनक्कानक्कान्नतत्तेनाइनिदि ॥१५॥ द्वित्रिचतुर्दशादशानि पिमन्त्रिगुणा

षा १

॥ज्यो॥ नवाष्टचैवं क्रमशः ॥ पंचदशाग्रामदिग्मुखमन्वितामे ध निष्टादि ॥१९॥ अतनष्टज्ञानक
॥ष्टज्ञा॥ मिदं बकुशकाकं मया कथितं शास्त्रमतः सक्षिप्तेः परीक्षयन्नागघ्याभवति ॥२०॥
॥२५॥ इति श्रीवराहमिहराचार्यकृते टाकज्ञानके नष्टज्ञानकाध्यायस्त्रयोविंशतिमः ॥२४
कपोलमिति नवस्त्र्योष्ठकः शृगालः शशकस्त्वाभिरतिकं ॥ मेद्रः ११ स्तंभमुद्भवेदेनदोलेक
विलोचनः उमानः ॥२॥ शकोब्धराभूषणाभरणा वितांकुभाकृनिवोजिमुखोत्र
पार्श्वाः ॥३॥ केन पादेन चमेषमध्ये दृक्कारा रापंचवनोपादि ष्टौ ॥४॥ क्रूरः कलाज्ञः
कपिलः क्रियार्थी भमनुमतो भुद्युतदेडफल ॥५॥ काजिवल्लरागिविभागेचंडाभेष
तृतीयः कपिनास्तिभाग ॥६॥ कुचिनलूनकवाघ्रदेहादग्धपटगत्वितानाशनं
चिमा ॥ आमरोगास्मनिवांहनिता तीदृषमिदं दृष्टभेमयमस्त्र ॥८॥ नेत्रधान्यगृह ॥ज्ञा॥
धेनुकलाज्ञोलोगलेवशाकटेकुशलस्त्र ॥ कदमुद्रहनिगोपनितुलंसन्तुलंसेरो ॥२५॥

नवदनोमलवासाः॥५॥द्विपसमकायःपांडुरदंष्ट्रःशरभसमांघ्रिःपिंगलमूर्तिः
अविमृगलोमव्याकुलचित्तोनृपभवनस्यप्रांतगतोयं॥६॥सूच्याश्रयंसम
भिवांछतिकर्मनारीरूपान्विताभरणकार्यकृतादराच॥हीनप्रजोच्छ्रितभुजा
ऋतुमतीत्रिभागमाद्यंतनीयंभवनस्यवदंतितज्ज्ञाः॥७॥उद्यानसंस्थःकवचीध
नुष्मान्शूरोऽस्त्रधारीगरुडाननश्च॥क्रीडात्मजालंकरणार्थचिंतांकरोतिम ७५
ध्येमिथुनस्यराशेः॥८॥भूषितोवरुणबद्धकुलान्नोबद्धतूणकवचःसधनुष्कः॥
नृत्यवादितकलासुचविद्वान्काव्यकृन्मिथुनराश्यवसाने॥९॥पत्रमूलफ
लभृद्द्विपकायःकाननेमलयगःशरभांघ्रिः॥क्रोडतुल्यवदनोहयकंठःक
र्कटेप्रथमरूपमुशंति॥१०॥पद्मार्चितामूर्द्धनिभोगियुक्तास्त्रीकर्कशारण्य
गताविरौति॥शाखांपलाशस्यसमाश्रिताचमध्यास्थिताकर्कटकस्यराशेः॥११॥

॥ ॐ ॥ आर्यो भरतागाधिमरो वृंनौ स्त्येगाह तिसपेवेष्टित॥ हैमे स्वसुते गाविधूषरोगास्त्रुपि-

॥ श्री जा॥ टस्येगास्तगानस्वकंकेटो॥२॥ यालमालेहपविरुधं जंबुकौ स्वागनरस्वमलिनोवरा-

॥ पू घे॥ नितं॥ रोतिमातृपितृविषयोजिनः स्तितनूपमिदमाद्यमुन्नतो॥ ३॥ हयातृति-

पोडुरमात्स्यशेषरोगविभक्ति कृत्वा जिनकेवलेन॥ दुरासदः स्वेहस्रवात्मकात्मु-

कोननताग्रनासीनान्तरराजनमध्यमः॥ २ घा॥ कत्लानननोवानत्तुल्यचेष्टाविभीत्रदं-

दोर्द्वस्मश्रुः डंफलमामिषवाकंचीमनुष्यः कुटिलेस्वकेशमृगेगस्वरस्यगतगानस्विभागः १ ॥

उष्पवहरोगनघटेनकस्मामलासहिंधावासिवृनोगीवस्त्रायसंयोगमभीस्म

मानायुरोः कुलेगरुनिकन्यकाद्य॥ २ घा॥ सुहृदः सगरुडीनलखनिस्पामो॥ ॥रान॥

वस्त्रशिरान्ययायकृत॥ विद्युल्लेखविभत्तिकान्तुकेरोमव्यामतनुस्वमध्यमः॥

गौरीसुधोत्रायद्कूलगुमासमुद्रितात्कुंभकटुकुलला॥ देवालयहीमयनं ॥२६॥

यद्गमावदंतिकन्यां तगतेत्रिभागे ॥२५॥ वीर्यंनतापरामनः वृषभस्तुलावानुन्मानस्मा
नडुशलःशनिमानरुक्लः ॥ भांडेविवितयनितस्पर्वमृल्लमेतडूंर्ववदंतिपवनाःस
यमतुलायाः ॥ ॥ कलशोविनिरुद्युविनिष्पतिनुसमभीष्मतिरधमुरवःवृषभः
नुधितमृमिनस्वकलत्रस्तुनात्मसुपैनिनुलाधरमध्यगतः ॥२१॥ विभीषयेल्लिष्ट
निरत्नविविशिनोवनेमृगात्कोवनतूणवर्ग्मभटन ॥ धनुर्धरोवानरूपभटन्नरालु
लावसाभेयवदेनेहदाहन ॥२२॥ वदेविहीनाभरोसुनारीमहासमुद्रान्तसमु
पैतिकूलं ॥ स्यानस्तुनासध्येनिवद्दपारामनोरमानृश्चिकराशिरुवः ॥२२॥
स्यानस्तुवान्याभिवांछतिनारीमर्त्यैकूनेभुजगात्ततदेहा ॥ कच्छपक्रेभसमान
नारीरानृश्चिकसध्यमरूपमुशंति ॥२३॥ टघुलविपिटकूर्मनुवक्रः स्वमगवता ।
दिष्टपालभीषकारी ॥ अवतिवमलयाकमदेशांमृगायनित्यगतस्यवृश्चिक

॥गें॥ स्य॥१४॥ मनुष्यवृक्षोऽसमानकायोधनुर्विंशत्यायतमात्रमस्य॥ ककुपयो

॥क्षेत्र॥ मध्यानिनपश्चिमस्य दतिनयाश्च्योधनुषस्त्रिभागः॥१५॥ मनोरमांवप्रकदेलंवरांगोभ

॥१३॥ ङ्गामनेनिष्टनिमध्यवृणाः॥ समुद्रानाभिविघट्टयंतीमध्यस्त्रिभागोधनुषः प

रिष्टः॥१६॥ कूर्चीनरोलाटकचंपकाभोवराससनेदंडधरोनिषण्णः॥ कोशायका

न्युद्धृतोऽजिनेचवतनीयरूपंनवंमस्यराशेः॥१७॥ योमत्स्यनामकरोपमदंष्ट्रः

करकायसमानशरीरः॥ क्षिप्तकंकजालकबंधनधारीरोद्रमुखोमकरप्रथम

स्तु॥१८॥ कलासभिन्नाग्रनदलायतनाक्षीश्यामाविचित्राणिचमानिमाराणि॥

विभूषणालंकृतलोहकर्णीयोषाप्रदिष्टामकरस्यमध्ये॥१९॥ किन्नरोपम

तनुःसकंबलसूर्णाचापकवचैःसमन्वितः॥ कुंभमुद्धृतनिरन्नचित्रितंस्कंधके ॥मक॥

मकरराशिपश्चिमः॥२०॥ स्नेहमद्यजलभोजनागमव्याकुलीकृतमनाःसकंब ॥१३॥

पोत्रंरहणम
योजनम्रं५

लः॥कोशाकारश्चमनोज्ञितान्वितोगृध्रतुल्यवदनोघटहस्तः॥३१॥धन्वधेशाक
टेमशाल्मलेलोहभस्माह्वतेंगनावृते॥मलिनेनपटेनसंवृतनाभाण्डेमूर्ध्निग
तेस्वमधमः॥३२॥श्यामःसरोमःश्रवनःकिरीटीत्वकपत्रनिर्यासफलैर्बिभर्ति
भाण्डानिलोहव्यनिमिश्रितानिसंचारयत्यत्रगतोघटस्य॥३३॥नौस्थभाण्डमुक्ता
मणिशंखमिश्रैर्व्याप्तिमकूलःसविभूषणार्थं॥भार्याविभूषार्थमपांनिर
धानेनावाजवत्यादिगतोझषस्य॥३४॥श्मश्रुक्तिनधुजपताकन्तुपनियोनंद्व
लमयानिजलधेःपरिवायुक्ता॥वराननचंपकरुमोससमदात्त्रिभागोमीन
स्यचैषकथितोमुनिभिर्द्वितीयः॥३५॥श्वभ्रान्तिकेसर्पविवेष्टितांगोवस्त्रैर्वि
हीनःपुरुषस्त्वटव्यां॥चौराग्नलक्ष्याकुलितांतरात्माविक्रोशतेत्तेगगतोझ
षस्य॥३६॥इतिश्रीवराहमिहिराचार्यकृतेनष्टजातकेद्रेष्काणाध्यायःपंचविं

||ॐ|| यानितम॥१॥ पश्चादित्याद्यामननयलदवासबोधः कापित्थिकेसावित्त्लब्धवस
||टिना|| सादः॥२॥ श्राबल्किोम्नुनिमनान्यवलोकयसम्पक्रूरोरांबराहमिहिरोरुहविरंचकाद्या॥३॥
||३८|| राशिप्रभेदाग्रहयोनिभेदाविंयोनिजन्माथनिषककालः॥ जन्माप्युसघामहरा
तयाप्युद्देशाविपाकोष्टकवर्गभेदः॥४॥ कर्मोजीवोराजयोगाश्चयोगा नाभाद्या
योगाः द्विग्रहाद्याश्चयोगाः॥ प्रव्रज्यायोगराशिशीलानिदृष्टिभावफलमादौ
श्चयोपचक्रीरा॥६॥ नेष्टायोगाजातकेभामिनीनांनियोगांसायत्रृष्टजन्म
हकारा॥७॥ मुख्यायानोविंशतिः पंचद्युक्ताजन्मन्यनघात्रिकेचाभिधास्ये॥८॥
मस्लक्लिष्यिर्भेदिवसःत्तराशिचंद्रोबिलमंनयलमभेदः॥ शुद्धिग्रहाणामा
यचापवादेविमिश्रकारव्यंनतनुतवपनेच॥९॥ यवनःपंथक्रजनस्यात्मसम ||मा||
नतःखानविधिः प्रदिष्टः॥ यज्ञायहाराणामपनिर्गमस्त्वकनासादिष्टाशाङ् ||३८||

नोपदेशः॥७॥विवाहकालः करणंग्रहाणांप्रोक्तंपृथक्तद्विपुलाचशाखा
स्कंधैस्त्रिभिर्ज्योतिषसंग्रहोयंमयाकृतोदैवविदांहिताय॥८॥दृष्ट्वाविरचित
मतैःशास्त्रमेतत्समस्तंलीनस्तुलघुमयेदंतत्समदेशायैमेवाप्यहनमिहिरसम
बंधीविषयाणामलंबेममयादिहडुहक्तेसज्जनैःक्षम्यतानत॥९॥प्रथमसमयत
प्रसमस्तोस्यविनाशमेतिलेख्याद्बहुश्रुतमुखाधिगमक्रमेण॥१०॥यद्वात्र
याक्रुकृतमल्पमिहकृतंवाकार्यंतदत्रविदुषापरिहृत्यरागं॥११॥दिनक
रमुनिगुरुचरणप्रणिपातकृतप्रसादमतिनेदं॥शास्त्रमुपसंग्रहीतंन ॥१२॥
मोस्तुपूर्वप्रणेतृभ्यः॥१२॥ ॥ इतिश्रीवराहमिहिराचार्यकृतेबृहज्जा ॥13॥
तकेउपसंहाराध्यायःषट्विंशतितमः॥२६॥॥ श्रीरामचंद्रायनमः॥ ॥